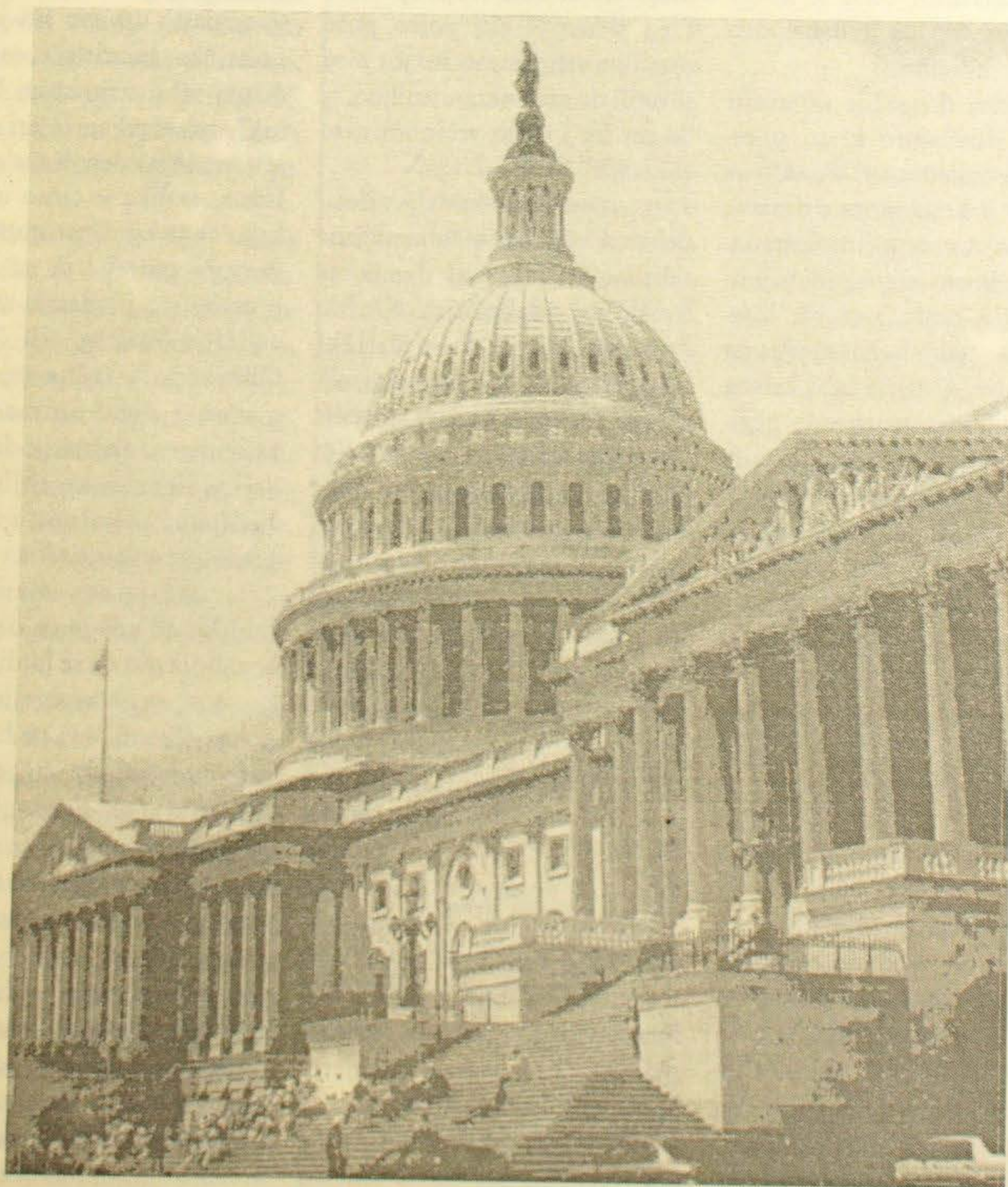

GLAS

GLASILO DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

RAVNICE

U ovom broju
Interview: mr. Bela Tonković

Riječ ispred...

U nemilosrdnim uvjetima današnjice i poremećenom sistemu vrijednosti, na putevima koji vode u bespuće, ljudske vrijednosti se svjesno odbacuju. Nekada se govorilo da je ljudski život najjeftiniji. Sada se slobodno može reći da je danas ovo slučaj sa moralom.

Kako drugačije objasniti nastalu društvenu krizu poremećenih vrijednosti? Postalo je jasno da je kriza morala društva i pojedinca svjesno inscinirana. U proteklom petogodišnjem periodu, a nešto i ranije, intenzivirani su pohodi mas-medija na ljudski um. U rijeci laži, krivog predstavljanja stvarnosti, negiranja istine po sistemu - više puta ponovljena laž će postati istinom, običan čovjek je ili bježao od informacija ne čitajući i ne gledajući ih, ili ih je nažalost usvajao popuštajući pred pritiskom. U klimi, kada su se mnogi prešutno dozvoljavanim švercom i raznim transakcijama bogatili, a školska omladina smatrala da im je najunosniji budući profesionalni poziv tezga na "buvljaku", dotle su njihovi roditelji svim silama nastojali priskrbiti sebi i svojoj obitelji život dostojan čovjeka. Društvo je došlo do stadija na kojem onaj tko "ima" želi to zadržati ili "imati" još više ne birajući sredstva, dok se onaj koji nema suočava sa održanjem gole egzistencije. Ovaj "darwinizam" u društvenim odnosima, masa laži i prividnost lagodnog života čine nastalu krizu morala.

Sve se ovo lijepo očitava i u našem višestranačju. Ono sve više počinje ličiti na beskompro-

misnu borbu, onih koji "imaju", za vlast i položaj, dokazivanjem tko je veći, utjecajniji i ugledniji. Legitimno izabrani uzori predosjećaju da se "iza brijege nešto valja", te ne štede niti sebe niti druge da učvrste svoje uporište. Pred svima je cilj pošto poto ostati na vrhu, samo što još nisu shvatili da nisu nezamjenjivi, te da im lik i djelo većinom nisu zaštićeni.

Potežu se tako iz prošlosti nekakve već davno zaboravljene odluke, koje se baš danas, sa brižljivo odabranim timom "novih", do sada politički neafirmiranih lica, moraju realizirati. Slute se nešto mirnija "politička vremena", pa ovo i tim "novcima" počinje goditi, da će eto "na kraju balade" i oni zasjati u svjetlu politike "kratkoga daha". Svi su međutim zaboravili da i vođenje politike ima svoja pravila i zakonitosti. Najglavnije pravilo u politici je boriti se za ostvarenje ideja, programa i cilja političkim sredstvima. To su, ako je to već netko zaboravio, dosledno i odgovorno sprovođenje zacrtanog programa, uvažavanje mišljenja i odluka članstva stranke, nastojanja da se političkim sredstvima svima osigura boljitak, te da se i pohvale i kritike prihvate bez zadnje namjere. Nadalje, sklapanje koalicija se u političkoj praksi smatra regularnim, ali ne u smislu podupiranja nekakvih pojedinaca već za sveopći interes stranke, te koalicionih partnera. Sve ostalo potpada pod politički promiskuitet, i prijeti da preraste u diletantizam i improvizaciju.

Međutim, ova opća politička pravila kod nas imaju drugu dimenziju. Politika i politička borba se vodi po kuloarima, dogovorno, kompromisno, često bez znanja članstva, bez imalo smisla za politiku. Uz to, stavlja se naglasak na sve što je jedna politička garnitura ostvarila, dižući sebi svojevrstan "spomenik", zaboravljajući pri tom da je u sve to uložen dinar građana. Istina, razlika je samo u izboru kako će se taj dinar potrošiti: za sveopće potrebe ili za sveopće potrebe uz naglasak značaja i veličine "nekog" ili "nekih". Odavno se i radna mjesta formiraju i djele onima koji će zasigurno u svemu podržati one koji su ih tamo smjestili. Tako je i potpuna pokornost i tajnost u procesu zagantirana.

Sve je ovo manje - više ljudski, ali gde je tu narod? Zar se zaboravilo da se ljudi na ovim prostorima ne suočavaju samo sa golim opstankom i ne žive jedino zato da državi plaćaju porez? Čini mi se da se prenaplašenom neimaštinom želi skrenuti pažnja sa nasušnih potreba jednog naroda, a to su osnovna ljudska prava koja netko svjesno zamagljuje spominjući nekakva građanska prava pri čemu ne kaže da su ona osnovna ljudska prava mnogo šira i sveobuhvatnija. Narod nakon dugotrajnog iščekivanja opravdano očekuje da se i ovo pitanje pokrene s mrtve točke.

U vrijeme kada je postalo pitanje prestiža ko je poštovaniji, ugledniji, utjecajniji, čelnici se utrkuju u izjavama da sve što

čine, čine naroda radi. Zar još ne znaju da narodu nije potrebno nikakvo činjenje za njega samog, već da ih je isti taj narod birao da dosledno i dostojno zastupaju kolektivni interes.

Namjesto ovoga, na scenu stupa zajedništvo, suživot i tolerancija što samo po sebi nije loše, ako nije svojevrsna obmana i bacanje u sjenu tog istog naroda i njegovih težnji. Ali u ovom momentu treba ovako postupati, jer će se možda pored "kupljenih" glasova naći i potencijalni glasači kojima je baš ovo uopćavanje "po mjeri."

Razumljiva je sada primjedba o moralu s početka teksta. Sve norme ponašanja koje smo nekoć primili u obitelji, kao što su savjest, iskrenost, poštenje, skromnost pa i ponos, zamjenjene su licemjerjem, obmanjivanjem, isticanjem samoga sebe po svaku cijenu, a bez imalo smisla za bližnjega. Iz ovoga slijedi da više nema velike razlike između globalne i lokalne politike.

Pokornost podređenih postaje jedina vrlina za vrednovanje "podobnosti" uz prethodno upozorenje - "razvrstaj se da znam za koga si". Konačno su se na istoj razini razumjevanja i djelovanja našle globalna i lokalna politika. Međutim, ovo gubljenje opozicionog identiteta mnogo je svjesnije i opasnije od bilo koje sklopljene koalicije. Ujedno je pouzdani znak raspoznavanja "razvrstanih" na "dobre" i "loše" momke.

Urednica

Vijesti

Ispravka:

U prošlom broju omaškom je napisano da je Stjepan Miler, vikar Petrovaradinskog dekanata.

U tekstu je trebalo stajati: Stjepan Miler, vikar Đakovačko-srijemske biskupije za Srijem.

Ispričavamo se zbog pogreške.

Redakcija

Zagreb, 29. 4. 1996.

U Ministarstvu vanjskih poslova Republike Hrvatske predat je g. Veljku Kneževiću, šefu Biroa Vlade SR Jugoslavije, nacrt Sporazuma o međusobnoj zaštiti manjina. U nacrtu Sporazuma predviđa se zaštita hrvatske nacionalne manjine u SRJ i srpske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj na visokoj razini i na osnovi uzajamnosti.

Sva nastojanja DSHV da uspostavi razgovore s Vladom SR Jugoslavije i pokrene s mrtve točke rješavanje hrvatskog pitanja u SR Jugoslaviji do sada nisu urodila nikakvim plodom. Nadamo se da ćemo ovim putem uspjeti postaviti prve pravne osnove za rješanje hrvatskog pitanja u SRJ.

Haag, 7. 5. 1996.

Pred Međunarodnim sudom za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti počinjene na tlu bivše Jugoslavije počelo je suđenje Dušanu Tadiću. Ovo je prvo suđenje od osnutka haškog suda u svibnju 1993. Optužnica tereti Tadića da je u ljeto 1992.

počinio zločine nad 30 imenovanih osoba i nekoliko neimenovanih u logoru u Omarskoj i u nekoliko zapadnobosanskih sela. Proširena optužnica podignuta 1. rujna 1995. obuhvaća i zločine počinjene do 31. prosinca 1992. u logorima Keratermu i Trnopolju, a tereti ga se za seksualna zlostavljanja, mučenja, ubojstva i druga zlodjela.

Batrovci - Bajakovo, 7. 5. 1996.
OTVORENA AUTOCESTA

Presijecanjem plave vrpce otvorena je za međunarodni promet autocesta između Zagreba i Beograda. Isti dan, 7. svibnja 1996. godine pušten je u rad i naftovod od Krka do Pančeva.

Autocesta je otvorena od strane Jocques Cleina, šefa civilnog sektora privremene uprave, ispred snaga UN, dopredsjednika vlade Republike Hrvatske dr. Ivice Kostovića, te Zorana Vujovića ministra u vladi SR Jugoslavije za saobraćaj i veze. Puštanje u promet uslijedilo je na osnovu sporazuma o normalizaciji odnosa Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije, te sporazuma o mirnoj reintegraciji istočne Slavonije, Baranje i

VIJESTI

zapadnog Srijema u državno - pravni sustav Republike Hrvatske. Otvaranje autoceste Beograd - Zagreb je konkretizacija dogovora između dvojice ministara inozemnih poslova dr. Granića i Milutinovića, vođenih 11. 03. ove godine u Zagrebu, a u cilju poboljšanja komunikacija između dvije države. Osim komunikacijskih i gospodarskih, autocesta bi trebala riješiti i niz humanitarnih pitanja.

Otvaranjem ceste Beograd - Zagreb uspostavljena je granična crta između SR Jugoslavije i Republike Hrvatske i to na graničnom prijelazu Batrovci - Bajakovo. Ovo je rezultat politike "malih koraka" u uspostavi normalizacije odnosa, a priznavanje dviju država tek treba uslijediti.

U Hrvatskoj delegaciji je, pored dr. Ivica Kostovića, bio nazočan i ministar unutarnjih poslova Ivan Jarnjak, te Ivica Šepčić donučelnik odsjeka graničnih prijelaza MUP-a Republike Hrvatske. Na graničnom prelazu Batrovci - Bajakovo otvaranju autoceste je prisustvovao i dr. Zvonimir Marković, predstojnik Ureda Vlade Republike Hrvatske u Beogradu. Nakon otvaranja naftovoda i autoceste Zagreb - Beograd, najavljeno je skoro otvaranje pruge za željeznički promet.

Beograd, 13.5.1996.

U službenoj posjeti SR Jugoslaviji boravilo je izaslanstvo Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske na čelu s pomoćnikom ministra dr. Ivanom Šimonovićem. Cilj ovog posjeta je priprema normalizacije odnosa između SR Jugoslavije i R Hrvatske kao i priprema novih sporazuma među kojima je i Sporazum o međusobnoj zaštiti manjina. Taj sporazum je za Hrvate u SR Jugoslaviji od bitnog značenja.

Subotica, 13.5.1996.

Gospoda Antonio Torsiello i Franck Placon iz promatračke misije Europske Unije u Beogradu razgovarali su s izaslanstvom DSHV u sastavu mr. Bela Tonković i Josip Gabrić, st. o situaciji Hrvata u SR Jugoslaviji.

Temišvar (Rumunjska), 15.5.-18.5.1996.

U njemačkom kulturnom centru "Adam Mueller Guttenbrunn" u Temišvaru održan je 41. Kongres manjina Europe i godišnja skupština Federalne unije europskih manjina (FUEM). Tema ovogodišnjeg kongresa je bila: "Mogućnosti razvoja prosvjete i kulture manjina". DSHV je punopravni član FUEM-a i na kongresu ga je zastupao mr. Bela Tonković.

Beograd, 15. 05. 1996.

Na zasjedanju Vijeća građana i Vijeća republika u Saveznoj skupštini, koje je trajalo nekoliko dana, smijenjen je 15. 05. 1996. guverner NBJ Dragoslav Avramović. Tako je okončan sukob guvernera sa Saveznom vladom. Nakon zaustavljanja inflacije, izrade i uvođenja Programa 1 i Programa 2, te najave uvođenja Programa 3 u sprovođenju monetarne politike, Dragoslav Avramović je smijenjen sa dužnosti navodno zbog prekoračenja ovlaštenja.

Beograd, 16.5.1996.

U jednodnevnom radnom posjetu SR Jugoslaviji boravio je je ministar vanjskih poslova SR Njemačke dr. Klaus Kinkel. U okviru posjeta razgovarao je i s čelnicima političkih organizacija nacionalnih manjina mr. Belom Tonković (DSHV), Lászlom Józsa (SVM), dr. Rasimom Ljajić (SDA-Sandžak), predstavnicima kosovskih Albanaca, te predstavnicima stranaka SPO, DS, GSS, DSK. Tema razgovora je bilo stanje ljudskih prava, položaj nacionalnih manjina i mogućnosti poboljšanja stanja.

SUBOTIČKA PODRUŽNICA DSHV OBAVIJEST

Srdačno pozivamo sve članove i simpatizere na naš sastanak, koji će se održati u četvrtak, 13. 6. 1996. u 19,00 sati u Domu stranke DSHV, Ivana Milutinovića 31. u Subotici.

ZVANIČNA PRIVATNOST U SLUŽBI USPOSTAVE POVJERENJA

U okviru "United Games of Nations International" upriličen je od 25. do 26. travnja ove godine u Subotici susret gradonačelnika nekoliko europskih gradova. Gosti iz Austrije, Češke, Mađarske, Njemačke i Hrvatske posjetili su naš grad u želji da doprinesu učvršćenju lokalnog mira i razumijevanja, te da se dogovore oko organiziranja manifestacije "United Games"-a koja će se održati 1997. godine.

Iako Republika Hrvatska nije član ove asocijacije, susretu je bio nazočan i gradonačelnik Osijeka dr. Zlatko Kramarić sa svojim suradnicima. Kako je rečeno njegov posjet je bio privatnog karaktera, ali je izazvao različite odjeke. U svezi sa njegovim dolaskom Kasza József je izjavio da je Subotičkoj lokalnoj samoupravi zamjereno da na ovaj način vodi međunarodnu politiku, od čega se on ogradio, navodeći da je susret isključivo lokalnog karaktera, a radi uspostave kontakata sa gradovima Europe. Znakovito je ipak, što se naglašavalo da je najvažnije u cijelom ovom susretu nazočnost baš gradonačelnika Osijeka, te težnja za uspostavom suradnje u "trokutu" Osijek, Sombor, Subotica. Međutim, poznato je da još nije došlo do međunarodnog priznanja Republike Hrvatske i SRJ, mada su vidljivi pojedini znakovi normalizacije odnosa, a hrvatska etnička zajednica nije priznata niti kao nacionalna manjina.

Gosti su bili veoma zadovoljni prilikama i boravkom u Subotici. Gradonačelnik Osijeka dr. Zlatko Kramarić je ovom prilikom posjetio Hrvatski kulturni centar "Bunjevačko

kolo" i dom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Gost je u Hrvatskom kulturnom centru srdačno primljen, gdje se zadržao u kraćem razgovoru sa članovima Predsjedništva razgovarajući o dosadašnjoj i budućoj suradnji na polju kulture.

U domu DSHV su ga dočekali članovi predsjedništva Subotičke podružnice, te članovi stranke. U Domu se razgovaralo o prirodnoj povezanosti Subotice i Osijeka kao i o mogućnostima buduće suradnje. Gost je naglasio da je zajedničko za DSHV i njegovu stranku u Osijeku, što obje u svojoj sredini pripadaju opoziciji. Obećao je da će se kod hrvatskog Sabora zauzeti da se Hrvatima u Vojvodini redovito šalju izdanja hrvatskog tiska radi boljeg informiranja o događajima u matičnoj državi. U razgovoru sa delegacijom, dopredsjednica stranke DSHV Stanka Kujundžić

je rekla, da je zadovoljna ovim kratkim i srdačnim susretom. Dr. Zlatko Kramarić je prilikom svog boravka u Subotici zatražio da se sastane i sa Bunjevačko - šokačkom strankom, što su oni odbili. Njegov posjet Domu i Hrvatskom kulturnom centru je okončan pozivom da prisustvuje ovogodišnjoj "Dužijanci" a u cilju uspostavljanja što bolje kulturne suradnje Osijeka i Subotice.

U vrijeme posjeta gradonačelnika Osijeka, predsjednik DSHV mr. Bela Tonković nije bio u Subotici, ali nije imao niti informaciju o eventualnom dolasku delegacije iz Osijeka. Na pitanje šta misli o susretu gradonačelnika Osijek - Subotica, te nazočnosti gosp. Kramarića ovdje, Bela Tonković je rekao: "U to vrijeme nisam bio ovde i žao mi je što nisam mogao osobno pozdraviti gosp. Zlatka Kramarića, gradonačelnika Osijeka i njegove suradnike. To što niti Ured Vlade Republike Hrvatske u Beogradu nije imao nikakvih informacija o cilju njegove posjete, kako se saznaje, to će on morati sam srediti sa hrvatskom državom. Ja ne mogu sebi zamisliti da je on bio ovdje u ovom trenutku, bez da se dogovorio i sa državom. Što se tiče same njegove prisutnosti ovdje, mi pozdravljamo svakog u našoj kući. Svako je dobrodošao tko dolazi s dobrim namjerama i ne zlorabi gostoprimstvo".

Lidija Molzer

Interview: mr. Bela Tonković, predsjednik DSHV

NAŠI ZAHTJEVI SU OZBILJNI I REALNI

Koraci oko normaliziranja odnosa između Hrvatske i Jugoslavije nikako da se konkretnije odraze i na život Hrvata u Srbiji i Crnoj Gori. Njihov se položaj ne mijenja, (a ako se i promijeni, onda je to kao po pravilu - na gore), a ništa od onoga što država proklamira ne vidi se na terenu. Evo, već pet godina, otkako slušamo gospođu Margit Savović provjeravamo što to predviđaju "najviši evropski standardi" za manjinska prava. Pa ako je ono što imaju Hrvati na ovom području TO, onda se ne smije ni pomisliti kako na terenu izgledaju "srednji ili niži evropski standardi" manjinskih prava.

***Magistra Belu Tonkovića, predsjednika DSHV pitamo šta ima novo:**

- U ovom trenutku dešavaju se stvari od dalekosežnog značenja za Hrvate u SRJ. Naime, DSHV je ustrajno pozivao Vladu SRJ na razgovore o situaciji u kojoj živimo, našem statusu i ostvarivanju naših prava. Vlada SRJ je stalno odbijala te razgovore, bez obzira i na dobronamjerne savjete međunarodnih faktora, jer hrvatsko pitanje u SRJ nije riješeno i Hrvati su tu praktički van zakona. Rezultat toga je onemogućavanje ostvarenja naših i najosnovnijih nacionalnih prava. Država ne poduzima baš ništa ni za zaštitu naših ljudskih prava. Svaki put, kad je SRJ pokušala u međunarodnoj zajednici regulirati svoj status, svaki put je dobila je odgovor da nema problema, ali najprije mora riješiti određene unutarnje stvari: priznati svoje granice kao međunarodne, te riješiti pitanje ljudskih i manjinskih prava.

Ono što nismo mi postigli direktnim razgovorima i pregovorima sa SRJ, sada se pokušava riješiti Sporazumom o zaštiti manjina između Hrvatske (naše matične države) i SRJ (države u kojoj živimo i čiji smo građani). Mi se nadamo da će u ovom slučaju SRJ uvidjeti nužnost rješavanja ovog pitanja. Ono ne može ostati dalje otvoreno, jer je od interesa svih stanovnika SRJ - pa i srpskog naroda da se razriješi ova situacija u kojoj je sada SRJ - a to je teška izolacija, koja nas sve brže i brže vraća u kameno doba. Sada se već i unutar SPS pojavljuju snage koje pritišću vođstvo te stranke da se mora riješiti i hrvatsko pitanje. Dakako, mi ne očekujemo da će naše pitanje biti riješeno za nekoliko tjedana, ali Nacrt sporazuma o zaštiti manjina je ministarstvo vanjskih poslova RH predalo Veljku Kneževiću, šefu Biroa SRJ u Zagrebu (29. travnja). Pitanje je, dakle, maknuto s mrtve točke.

***Kako u svjetlu pitanja manjina vidite aktualnu situaciju na Kosovu?**

- To je vrlo teško pitanje: SRJ je od prvog dana zauzela nepopustljiv stav prema ovo pitanju. Ona ignorira činjenicu da u SRJ živi skoro 40% stanovništva nesrpskog i necrnogorskog porijekla. Ignorirajući ovu činjenicu, ona ignorira i pitanje postojanja manjina. Albanci na Kosovu tvrde kako oni nisu manjina, već su u stvari većina i da imaju pravo na svoje opredjeljenje, pa i na osamostaljenje. Svaka demokratska država bi pokušala uspostaviti dijalog i naći rješenje koje bi zadovoljilo obje strane, ili bi zatražila međunarodnu arbitražu

čija bi se odluka morala poštivati. Budući da vlasti u SRJ ne pokazuju nikakvu spremnost na dijalog, ne treba se čuditi da se pojavljuju incidenti poput ovih zadnjih: ne može se boca šampanjca neprestalno tresti, a da na kraju čep ne izleti van. Ne može se Albance na Kosovu stalno terorizirati, a da jednog dana ne uzvrate. Ja sam pristalica mirnog rješavanja svih problema, jer će oružani način dovesti do istog rezultata, ali uz mogo teže posljedice.

*** U kakvim ste odnosima sa strankama manjina i ostalim strankama demokratske provincije u Srbiji?**

- U dobrim smo odnosima sa SVM i DZVM. Smatramo da trebamo biti u bliskim odnosima s obje organizacije, jer se i Mađari i Hrvati u Vojvodine nalaze "u istom čamcu". Održavamo kontakte s vojvođanskim "Reformistima", s Građanskim savezom imamo također korektne odnose a i s pojedinim ljudima iz nekih drugih stranaka, premda se o nekim razgovorima i odnosima među strankama još ne može govoriti. Naime, neke stranke smatraju kako bi izgubile dio svojih birača, ako bi imale dublje odnose sa nama i omogućile nam da se uključimo u politički život na republičkoj i saveznoj razini. Međutim, do toga mora doći, jer je to naše pravo. U demokratskim zemljama je to i zakonski osigurano. Te poslanike trebaju birati sami Hrvati, a ne da se izaberu kojekakvi quasi Hrvati iz neke stranke koja nema u svom programu ni "h" od hrvatskog. Nipošto nećemo pristati da takvi deklarativni Hrvati predstavljaju hrvatski narod u SRJ.

INTERVIEW

*** Šta mislite o autonomiji Vojvodine - onakvoj kakvu predlažu sada neke stranke i pokreti u Vojvodini?**

- Sada se sve češće čuje da postoje stranke koje žele autonomiju Vojvodine. Htio bih ukazati na činjenicu, da je DSHV na Međunarodnoj mirovnoj konferenciji u Londonu u lipnju 1992. godine isključivo svojom zaslugom uspio da u Dokumentu Konferencije o Republici Srbiji i Republici Crnoj Gori uđe zaključak da se građanima Vojvodine moraju vratiti ustavna prava - naglašavam Ustavna prava - što znači da Vojvodina mora imati takav status da ima svoj Ustav. Taj dokument Međunarodne mirovne konferencije je programski dokument kojeg su se do sada držali svi čimbenici međunarodne zajednice. Kad smo mi to 1992. godine uspjeli postići, bili smo osuđivani od svih - i ovdje u Vojvodini i općenito u čitavoj SRJ. A sada se pojavljuju neke snage koje žele autonomiju Vojvodine. Međutim, sadržaj autonomije koju oni žele je u stvari srpska autonomija unutar Republike Srbije. Oni pričaju o mogućnosti kulturne autonomije za manjine. Kulturna autonomija manjina ne može se prostirati samo na Vojvodinu, već se mora prostirati na čitavu Republiku Srbiju i Republiku Crnu Goru. Mi se ne možemo boriti samo za našu kulturnu autonomiju u Vojvodini, a zaboraviti na Hrvate u Zemunu, Beogradu, Kosovu ili Crnoj Gori. To bi bila izdaja vlastitog naroda. I sama Vojvodina, kako je oni zamišljaju, je nešto drugo od onog kako je mi zamišljamo. Naš politički cilj je naša kulturna autonomija na teritoriji čitave države, a kad bude dovoljno jakih srpskih snaga koje su za Vojvodinu, mi ćemo se lako priključiti. Ove snage koje se sada zalažu za

Vojvodinu nemaju čak ni jednog jedinog općinskog vijećnika. Među njima ima nekoliko samostalnih pokrajinskih zastupnika i ništa više. Tako da te snage nisu one koje bi mogle izboriti autonomiju Vojvodine.

***Kako gledate na ovaj tinjajući sukob između Srbije i Crne Gore? Da li je on zbilja pravi ili je samo fingiran?**

- Taj bih "sukob" prije nazvao procesom potvrde crnogorske državnosti. Naime, u Crnoj Gori postoje dvije struje: bjelaši i zelenaši. Bjelaši su prosrpski orijentirani, dok su zelenaši vjerni crnogorskoj državotvornoj tradiciji. Poslije antiborkoratske revolucije i stvaranja SRJ je i državnost Crne Gore oslabila. U žabljačkom Ustavu je ta slaba državnost Crne Gore i pravno učvršćena, što dakako ne odgovara autentičnim interesima Crne Gore. Oni su već pokazali da žele ojačati svoju državnost osnivanjem vlastite informativne agencije, samostalnim uređivanjem informativnih emisija na radiju i televiziji, sada nastoje stvoriti i vlastito zrakoplovno poduzeće, a nastoje

i da carinske pristojbe koje se ubiraju na teritoriju Crne Gore ostanu u proračunu Republike Crne Gore. Jedno vrlo jako izaslanstvo boravilo je nedavno i u SAD. Sve to skupa pokazuje da je Crnogorcima i te kako stalo do

jačanja vlastite državnosti. Jedan - za nas pomalo stran, ali zanimljiv detalj: iz srednje Bačke (Vrbas, Kula, Crvenka) Crnogorci su već uvelike preselili svoju imovinu u Crnu Goru, a čak u nekim slučajevima odnijeli su i svoje mrtve. Te selidbe "moštiju" nama su poznate: to je u stvari jedna priprema za povratak u slučaju nužde.

***Što mislite o aktualnom previranju struje guvernera Avramovića i struje SPS-a na monetarnom planu?**

- Mnogi su mislili da su glavni uzrok naše gospodarske katastrofe izolacija ili sankcije. To jesu bili važni uzroci, ali ne i glavni. Glavni uzroci naše gospodarske implozije su gospodarski odnosi unutar države: neriješena privatizacija, u svim ozbiljnim granama vladaju strukovne i granske mafije bez kojih ne možete ništa kupiti, ništa prodati, ništa proizvesti, zatim strahovita tehnološka

INTERVIEW

zaostalost, užasno loši putevi, loša telekomonikacijska mreža. Sva gospodarska struktura je skoro u stanju u kakvom je bila neposredno poslije Drugog svjetskog rata. Sankcije su suspendirane, međutim, time nije ništa postignuto, jer se nema za što kupiti u inozemstvu, niti se ima što inozemstvu ponuditi: zbog tehnološke zaostalosti naša je roba ili nedovoljno kvalitetna ili je preskupa zato što mora proći kroz niz mafijaških ruku dok ne dođe do granice, odnosno do kupca. Ovako stanje vodi samo u dublju stagnaciju. Kažu da gospodarsko klizanje nema dna. Gospodin Avramović je pokušao stabilnim dinarom učiniti ono što se može, barem koliko-toliko da omogući proizvodnju i trgovinu, jer se u uvjetima visoke inflacije ne može proizvoditi, već samo mešetariti i zelenašiti. Ja razumijem gospodina Avramovića kad kaže da će, čim se popusti od politike čvrstog dinara, sve krenuti nizbrdo. S druge strane, vidim i da bez neke kontrolirane minimalne inflacije neće biti ni dodatne snage za pokretanje gospodarstva. Mislim da bi pravi impuls za to bila jedna politička promjena cjelokupnog stava prema bitnim problemima na unutarnjem političkom planu i cjelokupna promjena stava prema međunarodnoj zajednici - njezinim stavovima i zahtjevima. Jednostavnije rečeno: da bismo počeli zaustavljati gospodarsku stagnaciju mora se provesti kompletna denacionalizacija i privatizacija, država se mora demokratizirati i postati kompatibilna s europskom i svjetskom zajednicom. To je vrlo dug proces i onda, ako postoji iskrena dobra volja. U našem slučaju režim čak ni to ne pokazuje.

***Budući da ste Vi naprosto pretplaćeni na višesatne razgo-**

vore kod granične milicije, što mislite o ovom najnovijem dodjeljivanju generalskih činova i prezentaciji koju milicija ima u medijima?

- Policija u Srbiji i jest nekakva vojska, jer koliko se može saznati; - raspolažu čak i tenkovima, helikopterima, protuzračnom obranom, eto samo im još migovi fale. Jedna tako ustrojena policija mora imati i tako ustrojen časnički tim. Međutim, pitanje je - da li joj uopće trebaju tako visoki časnici, jer u svakoj demokratskoj državi civilne osobe kontroliraju policiju. One su na najvišim mjestima.

***Sad da malo Vas "pečemo na tihoj vatri" - malo malo pa se u tisku oglasi poneki Vaš ozbiljni oponent. Oni koji su otišli iz Vojvodine u inozemstvo predbacuju Vam da ste ih Vi otjerali?**

- Nekoliko je ljudi stvarno tvrdilo kako su otišli zbog mene - ali ja, hvala Bogu, nemam toliku vlast da bih mogao nekom onemogućiti život ovdje. Mislim da je to pokušaj umirenja vlastite savjesti zbog kukavičluka zbog kojega su otišli odavde. Tu mislim na ovih nekoliko koji me stalno napadaju. Osim njih napadaju me još neki ljudi koji nisu bili u čelništvu DSHV, a to čine iz samo njima poznatih razloga. To čine periodično - otprilike svakih tričetiri mjeseca i to uvijek bez argumenata. Ja se na to ne želim osvrnuti, jednostavno zato što mislim da su to pokušaji izazivanja rasprave bez osnova. Mislim da se politika stranke DSHV mora definirati u Vojvodini, a ne po debatnim klubovima ljudi našega porijekla u Zagrebu, Osijeku ili u Rijeci. Oni su odavde otišli i ne mogu utjecati na naš život - jer nisu tu.

Mislim da se ova situacija može usporediti sa situacijom u

hrvatskom narodu poslije Drugog svjetskog rata - jer je jedan dio emigracije stalno napadao one koji su ostali, a dio onih koji su ostali napadao je one koji su morali otići u emigraciju. Mi ne odgovaramo na ove napade da ne bismo dospjeli u istu situaciju, međutim smatram da je jedinstvo hrvatskoga naroda izuzetno važno, bez obzira gdje tko živi. Nije ovo nikakav demagoški apel, već realan poziv na jedinstvo. Pljuvanje po namma i stalno kritiziranje ne vodi ničemu i nije nikakva pomoć.

Kad bi neki ljudi nakon par mjeseci pročitali svoje interviewe, vjerujte da bi se postidjeli sami sebe.

***Imate Vi oponenta i kod kuće: evo, primjerice, ovaj nedavno formirani (i još brže raspali HNV) - oni obično nagaze kad vi odete negdje na par dana iz Subotice...**

- Činjenica da se u zadnje vrijeme kad mene nema "kod kuće" dešavaju takve stvari, jer se tih nekoliko dana obično koristi za stvaranje rušilačke atmosfere. Što se tiče pokušaja stvaranja Hrvatskog narodnog vijeća, DSHV u svom Programu ima stvaranje HNV, ali do sada se to nije moglo ostvariti - prvo zbog straha ljudi, posebice nakon likvidiranja Muslimanskog nacionalnog vijeća Sandžaka, gdje je četrdesetak članova osuđeno na - 170 godina robije. Drugi razlog je i nedostatak zakonskog osnova za formiranje jednog takvog tijela. Ovaj pokušaj smo analizirali, razgovarali smo s ljudima i jedan od inicijatora toga pokušaja - Tomislav Žigmanov, koji je inače član Vijeća DSHV, na sjednici Vijeća 26. 2. 1996. javno je izjavio da su se oni organizirali u HNV zato - da država ima s kim razgovarati. Stvar je, dakako, jasna: budući da SRJ odbija s nama razgovarati, njoj su potrebni

INTERVIEW

podobni Hrvati, a oni su se ponudili kao podobni Hrvati. Budući da nisu obavili svoj politički zadatak, odmah je uslijedila i sankcija, pa je glavni akter i prvopotpisani "inicijative HNV"-a - dobio istragu zbog gospodarskog kriminala. Budući da posao nije urađen "kako treba", uslijedila je "odgovarajuća nagrada". Ovaj potez vlasti je razumljiv: vidjeli su da ne mogu uništiti DSHV, da su naši zahtjevi ozbiljni, realni i u skladu s međunarodnim dokumentima. Netko je uvidio da će se to morati ispuniti, pa je onda zaključio da je najbolje, uzeti dio našeg programa i naći ljude koji će ostvariti taj dio programa, ali pod režimskom kontrolom. Ima ljudi koji misle da je demokracija da svatko može raditi šta hoće. Demokracija je nešto sasvim drugo i svaki pokušaj da se stranačkom stegom ti ljudi privole da odluke demokratski izabranih stranačkih tijela i sprovedu oni odbijaju pod izlikom da je to "demokratski centralizam". Čitav njihov mentalni sklop i riječnik je još iz komunističkih vremena, a postupci se graniče s anarhijom.

*Očekujete li da će na terenu biti još potresa kakvi su nas zadesili nakon "Bljeska" i "Oluje"?

- Uvjeran sam da će mirna reintegracija hrvatskog Podunavlja uspjeti i to bi i za nas ovdje bila najpovoljnija varijanta. Međutim i u ovoj varijanti veliki broj ljudi neće htjeti ostati tamo, nego će se prebaciti u Vojvodinu. To su ljudi koji ne smiju dočekati hrvatsku vlast, bez obzira na amnestiju. Oni jednostavno neće ostati tamo iz straha od svojih susjeda kojima su nanijeli veliko zlo. Država može nekoga sto puta amnestirati, ali ako ga susjed ne amnestira, nema mu opstanka. Zbog toga mnogi

Podunavlje već napuštaju. Oni su ovdje u Vojvodini za nas faktor nestabilnosti, jer dolaze nepromijenjenog mentaliteta. Ako ne promijene svoj mentalitet oni će postati vremenska bomba. Nadam se da će Sporazum o međusobnoj zaštiti manjina biti potpisan prije reintegracije.

*Čitam u jednim novinama interview s "glasovitim" srpskim šovinistom Sinišom Vučinićem. Vidim da ste i nadalje na prvom mestu njegove liste za odstrjel?

- Našim područjima luta veliki broj manijaka i neisključujem mogućnost da netko od tih manijaka nešto i uradi. Oni su naoružani, bili su najjača pokretna snaga u sprovedenu genocida, a kad više nije bilo Hrvata i Muslimana za teroriziranje, onda su terorizirali vlastiti narod. Od Siniše Vučinića se može svašta očekivati, međutim, mene više zabrinjava pasivnost države. Kad bih ja tako prijetio nekom, odavno ne bih bio u Subotici, već u Mitrovici ili u Požarevcu.

* Tijekom travnja mjeseca ove godine posjetili ste Canadu i Sjevernu Ameriku. Koji je bio cilj ove Vaše posjete?

- DSHV je član osnivač Hrvatskog Svjetskog kongresa, i u okviru H. S. kongresa je bio i ovaj moj put u Canadu i SAD. Cilj posjete Canadi su bile hrvatske zajednice koje su vrlo brojne i velike pogotovo u Vancouveru, Calgaryu, Torontu, Hamiltonu i Kithineru. Ima ih i u Otawi, Montrealu i Halifaxu, a mnogi Hrvati su rasuti po cijeloj zemlji. Ja sam posjetio Vancouver, Calgary, Hamilton i Kithiner. U svakom od tih mjesta održao sam predavanje o situaciji Hrvata u SRJ. Težište predavanja je bila informacija o nama, jer mnogi ljudi nisu dovoljno upoznati s

time da nas Hrvata, kao autohtonog stanovništva ima i istočno od Dunava, u Srijemu, Zemunu, Beogradu, na Kosovu, Boki Kotorskoj i na primorju. Govorio sam o našoj trenutnoj situaciji, o našem neriješenom statusu i o posljedicama toga stanja. Bilo je govora i o tome kako se može to stanje olakšati i šta oni mogu u tome doprinijeti. Svugdje smo se složili, da oni prije svega mogu doprinijeti lobiranjem za nas kod Kanadske vlade ali budući da su oni blizu i New Yorka, i lobiranje kod Ujedinjenih naroda. Te hrvatske zajednice su vrlo dobro organizirane i one su vrlo jak lobi. Na svakom predavanju je bilo između 100 i 200 ljudi, a nakon predavanja se svugdje razvio srdačan razgovor koji je trajao i više sati. Osim toga u Vancouveru, Calgaryju i Edmuntanu, posjeta je bila najavljena u tisku i objavljeni su intervjui na radiu, a u Torontu, Hamiltonu i Kithineru posjeta je bila praćena na radiu sa završnim intervjuom na radio postaki Chin u Torontu. Želio bih naglasiti da su naši sunarodnjaci u Canadi vrlo poduzetni i dobro organizirani. Imaju svoju banku preko koje kreditiraju i finansiraju mnoge poduhvate Hrvata u Canadi. Ta finansijska potpora obuhvata od kupovine automobila, gradnje kuća do raznih finansijskih transakcija u oblasti privrede. U Torontu sam se susreo i sa predstavnicima Svjetskog Saveza Mađara i kanadsko - mađarskog odjela Malteškog reda. Mađarska zajednica u Canadi je vrlo dobro organizirana i vrlo je brojna. Izdaju i svoj tjednik koji se prodaje u više od 60.000 primjeraka po cijeloj teritoriji Canade.

U vremenu od 19. do 21. travnja posjetio sam ogranke Hrvatsko - američke asocijacije u Chicagu, Clevelandu i New Yorku,

INTERVIEW

Katarinu Igmanson iz svoga tima. Mogu reći da SAD prate zbivanja u regionu i da nastoje koliko je u njihovoj moći, poštujući demokratska pravila u međunarodnim odnosima, da utječu na pozitivno razrješenje situacije u SRJ. To je moj osobni dojam. 23. 04. je bio radni ručak u Senatu. Na ovaj radni ručak sa hrvatsko - američkom asocijacijom došlo je dvanaestak senatora i kongresmena koji su iznosili svoje stavove o Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini. Tijekom ovog ručka članovi hrvatsko - američke asocijacije su imali priliku izvijestiti senatore o svojim viđenjima cjelokupne situacije. Tom prilikom sam i ja upoznao senatore i kongresmene o situaciji Hrvata u SRJ. Mislim da će nam oni biti velika pomoć i podrška kao i svim demokratskim snagama koje nastoje riješiti manjinsko pitanje u SRJ. Medijska pratnja moje posjete se odvijala uglavnom preko radija u više gradova. Za Glas Amerike sam dao poduži interview.

*** Kažite nam nešto više o životu i organiziranju naših sunarodnjaka u Canadi i SAD.**

- Hrvatska zajednica u SAD je vrlo brojna i vrlo stara. Postoji čak jedno indijansko pleme koje se zove Croata. Priča se da ih je neki Hrvat, misionar, obratio na kršćanstvo, te su po tome dobili ime. Možda je ovo tačno, a možda i nije, ali je činjenica da je hrvatska emigracija u SAD starija od 150 godina i ona se vrlo dobro organizirala i to u 3 organizacije. One predstavljaju neku vrstu krovne organizacije. Jedna organizacija je Hrvatska bratska zajednica, druga Federacija hrvatskih udruga, a treća je Američko - hrvatska asocijacija koja je i američki ogranak Hrvatskog Svjetskog kongresa, dok

a od 21. 04. do 24. 04. sudjelovao sam na zasjedanju Središnjeg odbora Hrvatsko - američke asocijacije u Washingtonu.

Cilj posjete SAD je bio nešto drugačiji nego u Canadi jer su DSHV i Hrvati na istočnom rubu hrvatskog nacionalnog bića, već poznati u SAD. Naime, prije 2 godine tijekom jedne posjete su oni bili upoznati sa nama. U američkim političkim krugovima su Hrvati u SAD vrlo moćan lobi i vrlo je važno sa njima nastupiti u okviru hrvatskih dana u Kongresu i Senatu, jer su i oni državljani SAD. Stoga Senatori i kongresmeni i te kako slušaju što oni govore, jer su i oni dio glasačkog tijela. U okviru ove posjete Washingtonu, imao sam prilike posjetiti State Department gdje sam razgovarao sa gospodinom Henry Kellyem, zamjenikom direktora Odjela za južnu i srednju Europu. Taj Odjel američkih inozemnih poslova je nadležan i za naše područje. Gospodin Kelly je naš stari prijatelj od vremena kada je bio službenik ambasade SAD u Beogradu. Razgovor se vodio o našoj sadašnjoj situaciji ovdje i šta Amerika može učiniti da se i naše hrvatsko pitanje u SRJ riješi u okvirima standarda rješavanja manjinskih pitanja u Europi. Gosp. Kelly je naglasio da će SAD i dalje nastojati utjecati koliko je u njihovoj moći na rješavanje hrvatskog pitanja poštujući suverenitet SRJ. Tijekom mog posjeta SAD trebao sam se sastati sa gospodinom Rudolfom Perinom donedavnim otpravnikom poslova ambasade SAD u Beogradu. Međutim, do sastanka nije došlo zbog nepredviđene rasprave u Senatu o Bosni i Hercegovini, ali je on poslao na razgovor sa mnom gospodu

druge dvije organizacije takođe surađuju sa Hrvatskim Svjetskim kongresom. Kao stara i dobro organizirana zajednica, Hrvati u SAD su vrlo moćni. Uglavnom školuju djecu u visokim školskim ustanovama tako da se mnogi od njih nalaze u vrhu administracije, privrede i informiranja. Vrlo su cijenjeni zbog stručnosti, a i zbog solidarnosti među sobom i otvorenosti prema drugima. Oni svojim životom pokazuju da jedna etnička grupa dobro organizirana nipošto ne narušava otvorenost američkog društva.

*** Kako ste zadovoljni ovim putovanjem, te da li je ono ispunilo Vaša očekivanja?**

- Ovo putovanje je bilo vrlo naporno. Za 20 dana svog boravka u Canadi i SAD imao sam 12 predavanja, sudjelovao sam u Hrvatskim danima na Capitol Hillu. Ja sam osobno zadovoljan ovim putovanjem i posjetom Kanadi i SAD. Ovo putovanje je imalo karakter sisanja. Ljudi se moraju sa nama upoznati da bi nam mogli pomoći. Moramo se povezati i uspostaviti povjerenje da bi nam oni mogli pomoći. Mislim da sam u tom smjeru postigao mnogo, a u cilju jedne dobre buduće suradnje.

Obradile:

*Vesna Kljajić i
Lidija Molzer*

Vijesti iz Subotičke podružnice DSHV

Dogodilo se...

Mjesni odbor u Starom Žedniku svečano je proslavio dan Mesne zajednice i dan sela, 25. travnja kada se slavi sv. Marko. Svečanost je završena zajedničkom večerom, u nazočnosti oko 80 osoba, koju su uveličali svojim prisustvom: g-đa Stanka Kujundžić, dopredsjednica SO, Josip Gabrić član predsjedništva i vijeća i Alojzije Stantić, predsjednik podružnice. Ovom slavlju bi prisustvovalo više članova i simpatizera DSHV da većina poljoprivrednika nije koristila lijepo vrijeme za obavljanje zaostalih poljoprivrednih radova. U programu rada podružnice predviđeni su slični susreti sa članovima i simpatizerima DSHV i drugim mjesnim odborima po okolnim selima.

* * * * *

Dana 28. travnja, na dan proštenja u Starom Žedniku, u predvečernjim satima ogranak HKC "Bunjevačko kolo" je za stanovnike sela na priredbi prikazao dostignuće folklorne sekcije. Nastupili su članovi ogranak, u tri grupe, prikazujući spletove bunjevačkih i banatskih igara. Posebno su se istakli najmlađi, koji su za vrlo kratko vrijeme tako uvježbani u bunjevačkim igrama da su oduševili oko 380 prisutnih

posmatrača, koliko je ih stalo u dvoranu. Uspjehu i razvoju ovog ogranka, koji okuplja oko stotinjak žedničke djece, doprinjeli su i članovi mjesnog odbora, a napose Kata i Mirko Ostrogonac, čije je angažovanje hvale vrijedno.

* * * * *

Za vrijeme službene posjete Subotici prof. dr. Zlatko Kramarić, gradonačelnik Osijeka, posjetio je HKC "Bunjevačko kolo" i DSHV. Nažalost, radi preobimnog programa boravka u Subotici, prof. dr. Zlatko Kramarić je imao vrlo malo vremena za boravak u ove dvije hrvatske ustanove, ali je za početak i toliko bilo dovoljno da se upozna sa aktivnostima subotičkih Hrvata sa naglaskom na ostvarenju narednih ambicioznih zadataka. Uglednog gosta smo zamolili, a on je tu molbu odmah prihvatio, da na području njegovog djelovanja bude tumač onoga što je ovdje vidio i doživio, a napose da svojim ugledom i zauzimanjem potakne uspostavljanje suradnje hrvatskih ustanova u Subotici sa sličnima u Osijeku i okolici čim to prilike dozvole.

Alojzije Stantić

POSJET DJELATNIKA CSCE

Dana 27. travnja 1996. posjetila je našu stranku delegacija CSCE (Comission on security and cooperation in Europe) tj. američkog odjela OESS (Organizacije za europsku sigurnost i suradnju) u sastavu Robert A. Hand, i Janice Helwi, savjetnici, a primio ju je sa naše strane Milivoj Prčić, predstojnik za ljudska prava DSHV.

Nakon kraćeg prikaza nastanka i razvitka DSHV, gosti su upoznati sa programom naše borbe za kulturnu autonomiju i svakovrsno priznavanje prava hrvatske manjine, čije se i samo postojanje niječe od strane vlasti SRJ, što nesumnjivo predstavlja temeljnu i najveću povredu ljudskih prava.

Pri susretu je iznet naš stav da se bez priznavanja posebnih manjinskih prava od strane međunarodne zajednice, teško može doći do ostvarenja naših zahtjeva, pogotovo kada organi vlasti Savezne države i Republike Srbije ignoriraju otvaranje dijaloga o svim spornim pitanjima.

Upoznali smo savjetnike CSCE sa našim stavom da se ova pitanja moraju regulirati, Ustavnim zakonom kojim bi, pored priznavanja statusa nacionalne manjine, bilo rješeno pitanje financiranja naše kulturne autonomije, jednostavnom preraspodjelom onog što se inače oduzima putem poreza i prireza sa ovog teritorija, a čime bi se zadovoljili u cjelosti naši programi u školstvu, kulturi i političkoj organizaciji koju imamo, te mogućnost komuni-

ciranja između alociranih pripadnika naše manjine, kao i sa matičnim narodom.

Neopravdan je strah od kolektivnih prava malih manjina, naročito onih, kao što je naša, a koje nemaju teritorijalnih težnji za autonomijom, već samo kulturnih, u čemu smo dosljedni od samog osnutka i što s ponosom ističemo. Tražimo da nam se ta prava priznaju bilo pod nazivom kolektivna ili specijalna i da iza toga čvrsto stane međunarodna zajednica, prije svega OEES čiji su oni američki ogranak, te da prijem u međunarodnu zajednicu bude uvjetovan svim zemljama sa poštivanjem ovih minimalnih zahtjeva malih etničkih zajednica. To mora postati opća briga svih a ne može se ostaviti na volju (odnosno nevoljnost) pojedinih država.

Nadamo se da će OEES u tome pokazati znatno veći stupanj djelotvornosti od dosadašnjeg tkzv. "mekog" prava i natjerati političkim pritiskom sve zemlje na poštivanje prava manjina.

Delegacija CSCE iz Washingtona su pažljivo saslušali sve naše zahtjeve i pokazali puno razumjevanja i poznavanja situacije na našem terenu, posebice se interesirajući za pristup naše manjine lokalnim medijima i općenito sudjelovanje u mogućnosti upravljanja radnim i drugim procesima u mjestima življenja manjine, odnos prema izbjeglicama iz Hrvatske i BiH, kao i mišljenje o statusu Vojvodine, te obećali punu pomoć u našim nastojanjima za reguliranje statusa i ostvarivanju pune kulturne autonomije Hrvata u SRJ.

Milivoj Prčić

Aktivnosti Subotičke podružnice DSHV Sastanak četvrtkom

U domu Stranke DSHV održao se sastanak članova Subotičke podružnice u četvrtak 16. svibnja u 19,00 sati. Na ovom susretu su bili nazočni članovi predsjedništva stranke, članovi predsjedništva podružnice, predstavnici mjesnih odbora, te članovi stranke.

Odziv je bio relativno mali, ali ne treba gubiti iz vida da su u tijeku poljoprivredni radovi sa kojima se zbog loših vremenskih prilika kasni - rekao je predsjednik Subotičke podružnice Alojzije Stantić. On je istakao da će pri ovim sastancima četvrtkom biti obrađena po jedna aktualna tema. Ovog četvrtka je to tumačenje prijedloga Zakona o izbornim jedinicama, a koje će dati član predsjedništva DSHV Josip Gabrić st., pravnik po struci.

U sklopu svog izlaganja, Josip Gabrić je istakao da je dobro što su se sastanci četvrtkom obnovili, te da je to prilika da se članstvo stranke upozna sa aktualnim zbivanjima i informacijama vezanim za sve sfere društvenog i političkog života. Naglasio je da se izbori bliže. Očekuju se u studenom mjesecu i za njih se treba dobro pripremiti. Predstojeći izbori se predviđaju za saveznu skupštinu i vijeće građana te izbori na lokalnoj razini. Republički izbori, rekao je Josip Gabrić, za sada nisu predviđeni. Vjerojatno se žele vidjeti rezultati saveznih i lokalnih izbora. Vladajuća stranka kalkulira kako bi ostala na vlasti, jer stvarnu vlast u rukama ima Republika Srbija, dok je vlast na saveznom nivou mnogo slabija. Kod sprovođenja izbora vrlo je važna i tehnička strana samog postupka. Stoga se pristupilo izradi prijedloga novog Zakona o

izbornim jedinicama. Ovim prijedlogom je predviđena nova teritorijalna podjela, tako da umjesto 9 ovaj zakon predlaže 27 izbornih jedinica. Ove izborne jedinice su tako ustrojene da se razbije opozicija, a da sadašnja pozicija omogući sebi još veći broj predstavnika. Do ovog zaključka se može doći, istakao je Josip Gabrić, analizom rezultata prethodnih izbora. Nadalje, opozicija je najavila sveopće udruživanje na izborima a radi rušenja vlasti i dobijanja što većeg broja predstavnika, a nakon toga, kako je najavljeno, raspisala bi nove prijevremene izbore. Sve ovo vladajućoj stranci ne ide u prilog.

Što se tiče teritorije gdje je manjinsko stanovništvo u većini predviđene su izborne jedinice, ali s malim brojem predstavnika. Tako se Bačka dijeli na tri dijela. Na primjer, Subotica, Bačka Topola i Mali Idoš čine jednu izbornu jedinicu, ali je za nju predviđeno samo tri predstavnika u saveznoj skupštini. Ostalo manjinsko stanovništvo na rubovima ovih općina nema šanse dobiti svog predstavnika, jer brojčano nisu u većini. I ovo je svojevrsna kalkulacija, jer je sama Bačka jedna prirodna cjelina, te bi se s toga morala uzeti za cjelovitu izbornu jedinicu. Međutim na predloženi način umanjuju se šanse manjinske opozicije pri izborima.

Važan momenat na izborima je glasovanje birača, istakao je Josip Gabrić. Vrlo je bitno da što veći broj iziđe na izbore, da bi se mogućnost manipulacije svela na što manju moguću mjeru. Međutim, pitanje je kako potaći ljude da izađu na izbore, kada se

teška, ali ako se ništa ne čini onda može biti još i teža. Stoga građanstvo, upravo izlaskom na izbore, treba da pokaže sa čime se ne slaže. Prethodni režim je uposlonošću rešavao mnoge društvene i privredne probleme, a sadašnja politika to svesno ne radi. Ljudi žive po sili inercije od danas do sutra, zaboravljajući činjenicu da se podjelom posla olakšava teret.

Pri održavanju narednih izbora posebno je važno da Albanci u njima sudeluju, jer će onda odnos političkih snaga biti sasvim drugačiji od današnjih. Izlazak Albanaca na izbore izravno bi išao u korist opozicije.

U tehniku sprovođenja izbora spada i vrijeme sumiranja rezultata. U mnogim zemljama je to često samo nekoliko sati, dok

se kod nas sumiranje rezultata izbora proteže na tri dana.

Što se tiče DSHV, potrebno je postići što veći broj odbornika u lokalnoj skupštini, a radi ostvarivanja prava hrvatskog naroda. Ova prava će zajednica vremenom morati dati, ali se i sami moramo izboriti za ono što želimo, rekao je Josip Gabrić. Nadalje, manjine su te koje će unutar svoje

lokalne samouprave morati dobiti novac za normalno funkcionisanje općine, a to znači da će novac, koji se privređuje, morati ostati u sredini gdje se on i stvara. Josip Gabrić je zatim naglasio da je vrlo važno da DSHV po izbornim jedinicama ima tridesetak aktivista koji će povući za sobom potencijalne glasače i na taj će način doći do "sigurnih" glasova.

Alojzije Stantić je rekao da će sa svim ovim biti detaljno upoznati mjesni odbori u Subotičkoj podružnici DSHV. Ocijenjeno je zatim da smanjenje poreza poljoprivrednicima, koje je ovih dana usljedilo, spada u predizbornu kampanju partije na vlasti. Što se tiče eventualnih koalicija, rečeno je da su Hrvati i Mađari, kao nacionalne zajednice sudbinski vezani, te da će DSHV i u buduće nastaviti suradnju s cjelokupnim mađarskim narodom, kao i sa ostalim manjinama u SRJ. Što se tiče ostalih stranaka, DSHV je otvoren za suradnju po principu: "Što tražimo za sebe priznajemo i drugima".

Lidija Molzer

EUROPEIZACIJA NA MARGINI

Subotica se, kao grad multietničke sredine, suživota i tolerancije nalazi u državi gdje ljudi, kako kaže ministrica za ljudska prava Margit Savović, uživaju sva ljudska i građanska prava zagwarantirana najvišim europskim standardima. Neka lokalna štampa takođe pripisuje sebi veliku ulogu u uspostavljanju tolerancije i suživota u gradu. Tako se u jednom članku može pročitati pretpostavku za budući recept pisanja u tisku, po kojem će neke "buduće stranice, afirmišući sve ono što je vredno i časno, što doprinosi da se u ovom gradu, ali i mnogo šire živi u miru, slozi i zajedničkoj toleranciji, što će pomoći da ekonomski i kulturno iskoračimo u bolje dane, u vreme koje će zahteve za podelama, autonomijama i posebnostima odvesti na marginu", a neke druge ideje postati dio sjeverno-bačke stvarnosti. Ali, što je zapravo subotička stvarnost? Ako se već netko zalaže za toleranciju, zašto mu smetaju nastojanja Mađara, Hrvata i ostalih nesrba za stvaranjem kulturne automije, te škola na svom maternjem jeziku gdje će etničke skupine učiti i svoju kulturu i povijest. Zašto treba odvesti ljude na nekakvu marginu, i što se uopće želi time postići? Još iz osmoljetke znamo da iza margine nema ništa. Što se tiče ove druge margine, margine predviđene za etničke zajednice, iza nje se nalazi asimilacija, gubljenje svog identiteta, jezika, kulture, te samim tim i svrstavanje u naciju "ostali". U javnosti je malo poznato da su iz školskih biblioteka masovno izbacivane i budzašto prodavane knjige na

mađarskom, hrvatskom, latinskom, a posebice na njemačkom jeziku. Ovim svojevrsnim kulturocidom su osiromašene školske biblioteke za stručnu literaturu iz književnosti i povijesti kao i iz oblasti stare europske arhitekture. Većina ovih knjiga je završila kao otpadni papir u kontejnerima otpada. Ljudi koji su znali vrijednost odbačenog danima su preturali po kiši u kontejnerima ne bi li spasili kupovinom "na kilogram" po koji vrijedan primjerak.

Možda su ovakva i slična događanja odgovori zašto ne treba odvesti ljude na "marginu" ili na rub propasti. Na toj margini su već gotovo sve manjine koje moraju kao prvo pismo, bez obzira na svoj maternji jezik, učiti ćirilčno pismo te slaviti i zaklinjati se himnama svetom Savi. Tolerancija je postignuta u toj mjeri da ćemo za kratko vrijeme imati Mađare, Hrvate, Rumunje, pa i Njemce koji pišu ćirilicom i imaju za maternji srpski jezik.

Međutim, da se osvrnemo na jedan drugi događaj, koji takođe spada u sferu suživota. Ovih je dana Subotica bila domaćin gradonačelnicima nekoliko europskih gradova iz Mađarske, Austrije, Njemačke, Češke i Hrvatske, a u organizaciji United Games of Nations International. Na upriličenoj konferenciji za tisak svi sudionici su uglavnom tijekom boravka imali pozitivan utisak poput gradonačelnika Kopenika, općine u Berlinu, Klaus Ulbichta, koji je bio posebice impresioniran radom brzo osnovane, u javnosti nepoznate, a za ovu zgodu postavljene izložbe, organizacije "Postpesimist". Ova izložba je

trajala samo nekoliko sati tako da potencialni posjetioci već drugi dan ništa nisu mogli vidjeti. Gradonačelnik Osijeka dr. Zlatko Kramarić je tom prilikom rekao da se u Subotici osjeća izuzetno prijatno jer, kako je naveo, Subotica je upućena na europske integracijske procese. Vjerojatno da bi oba gradonačelnika brzo promijenili mišljenje i svoje utiske, te pobjegli glavom bez obzira, zaboravljajući na europske integracijske tokove, da su čuli ili prisustvovali gromoglasnom veselju svatova ispred pravoslavne crkve, gdje se barem pola sata pucalo iz raznih vatrenih oružja pa čak i iz automatskog naoružanja. Možda je ovo samo običaj i dio ovdašnjeg folklora, ali nije običaj Europe niti europskog načina življenja, a ponajmanje tolerancije i suživota. U Europi, kako znamo, postoje rigorozni zakoni, pa i kazne, ukoliko netko koristi vatreno oružje na javnom mjestu bez ovlaštenja, jer na taj način remeti mir i sigurnost svojih sugrađana. Ne znamo kakvi su zakoni u svezi ovakvih i sličnih pojava kod nas, ali u svakom slučaju bi služba bezbednosti trebalo da reaguje u ovakvom slučaju.

Dakle, mir se ipak ne stvara raznim parolama, manifestacijama, spektakularnim konferencijama za tisak, već stvarnim demokratskim tolerancijama. Mir treba da se stvori u srcima ljudi gdje će se priznavati posebnost, a ljude nitko neće nastojati gurati na marginu propasti.

Sándor Molzer

THE SUNDAY TIMES

Srbi dali loo tisuća funti konzervativcima

Konzervativna stranka Johna Majora primila je novac, od poslovnih ljudi dobro povezanih s vođom bosanskih Srba Radovanom Karadžićem, u više navrata između 1992. i 1994. dok je rat u BiH bio na vrhuncu

U tekstu novinari londonskog lista Tim Kelsi i David Lopad tvrde da je britanska vladajuća konzervativna stranka primila više od stotinu tisuća funti koje su darovali poslovni ljudi dobro povezani s Radovanom Karadžićem, vođom bosanskih Srba koji je optužen da je ratni zločinac te je za njim raspisana međunarodna tjeralica. Konzervativna stranka novac je primila u više navrata između 1992. i 1994. dok je rat u Bosni i Hercegovini bio na vrhuncu i kada su britanski vojnici bili raspoređeni u sastavu međunarodnih mirovnih snaga i također u vrijeme kada su protiv Srba bile na snazi sankcije Ujedinjenih naroda.

Pojedinosti o doznakama iz 1992. jedan je neimenovani član parlamenta nedavno dostavio britanskim državnim službama. On je također razgovarao i s novinarima "The Sunday Times" pod uvjetom da mu se ne objavi ime. U razgovoru je rekao da je prvu donaciju u iznosu manjem od loo tisuća funti uputio poduzetnik koji živi u Britaniji, koji sebe naziva Jugoslavenom.

O tome je izvještena britanska vlada i saznaje se da je premijer John Major o tome

razgovarao i s višim vladinim dužnosnicima koji su ga upozorili da bi se podrijetlo novca moglo dovesti u svezu s bosanskim Srbima koji su bliski g. Karadžiću. Pojedini izvori tvrde da je ta prva donacija vraćena nakon unutarstranačke istrage. Druga donacija u iznosu od 50 tisuća funti dogovorena je u prosincu 1994. nakon što je John Kennedy (pravim imenom Radoje Gvozdenović!, op. ur.), jedan od mogućih kandidata Konzervativne stranke na sljedećim parlamentarnim izborima, i za kojega je poznato da održava bliske veze s Radovanom Karadžićem, stupio u kontakt s tadašnjim predsjedajućim stranke Jeremyem Hanleyom. Kennedy je svojim pravnim savjetnicima rekao da je donaciju dao srpski poslovni čovjek koji živi i radi u Londonu. Tridesetjednogodišnji Kennedy koji tvrdi da vuče podrijetlo od crnogorske kraljevske obitelji već više godina predstavlja srpske poslovne interese u Britaniji, a u više je navrata vodio izaslanstvo britanskih parlamentaraca u posjet Karadžiću i drugim srpskim vođama u BiH. On je sjedio do Karadžića na konferenciji za novinare koju je srpski

vođa održao u zgradi britanskoga parlamenta u srpnju 1992. a sam g. Karadžić mu je pri tom dao kompliment, nazvavši ga stručnjakom za područje Jugoslavije koji je dao odlučujući doprinos olakšavanju humanitarnih problema. Članovi parlamenta iz oporbene laburističke stranke više su puta optužili Kennedyja da se ponaša kao službeni razglasnik Radovana Karadžića, što on pobija.

"The Sunday Times" nadalje piše kako Srbin kojega se zbog pravih razloga ne može imenovati živi u Londonu niz godina. On je uključen u mrežu poslovnih tvrtki kojima je sjedište u Londonu, a među njima je i najmanje jedna koja je potpuno u vlasništvu srpske holding udružbe. U vrijeme kada su se održavali sastanci s čelnicima konzervativne stranke, ta je tvrtka bila na popisu srpskih tvrtki sa sjedištem u inozemstvu i na nju su se u cijelosti odnosile sankcije Ujedinjenih naroda protiv Srbije. Poslovni čovjek uz to se u svim pravnim dokumentima redovito očitavao kao Jugoslaven. Izvori iz Konzervativne stranke međutim sada ukazuju kako vjeruju da je on nedavno dobio britansko državljanstvo. Bivši predsjednik Konzervativne

stranke Jeremy Hadley izjavio je za "The Sunday Times" kako vjeruje da se susreo sa srpskim poslovnim čovjekom tijekom ručka u Marxclubu u londonskoj četvrti Mayfer, ali da ne želi objaviti je li tom prigodom uručena donacija za Konzervativnu stranku.

Samo nekoliko dana nakon tog ručka, Johna Kennedyja, koji je obavljao dužnost osobnog savjetnika kraljevića Michaela od Kenta, uhitili su detektivi koji su istraživali navodnu ucjenjivačku urotu protiv čovjeka koji tvrdi da je član libijske kraljevske obitelji u progonstvu. Kennedy je pušten iz zatvora te su s njega uklonjene sve sumnje da je sudjelovao u nečemu protuzakonitom. Iz pravnih izvora koji su tada radili na Kennedyevom slučaju, doznaje se da je on razmišljao da će ako se protiv njega podigne optužba iskoristiti informacije o donacijama kako bi - navodi se jedna njegova izjava - "s vlasti srušio sve te prokletnike zajedno". Izvori tvrde kako je pri tom g. Kennedy mislio na vladu Velike Britanije. U opširnom tekstu u "The Sunday Timesu" još se ističe kako je jedan od najutjecajnijih prijatelja g. Kennedyja, konzervativni član parlamenta Henry Bellingam koji ujedno obavlja i dužnost parlamentarnoga osobnog tajnika Malcolma Rifkinda, britanskog ministra vanjskih poslova.

GR Press

"VJESNIK"

MARIBOR, 19. svibnja (od Vjesnikova dopisnika) - "Srdačno pozdravljam hrvatske hodočasnike, poglavito velik broj mladih koji su došli sa svojim biskupima, svećenicima i vjeroučiteljima. Predragi moji, uvijek se živo sjećajući svojega pastoralnog pohoda Hrvatskoj, želim vam neprestani rast u vjeri i molim Gospodina da vašoj Domovini udijeli mir i slogu. Hvaljen Isus i Marija!" Tim je riječima papa Ivan Pavao II na kraju velikoga euharistijskog slavlja na prostoru Mariborske zračne luke u Slivnici pozdravio u nedjelju posjetitelje iz Hrvatske.

Došlo ih je više tisuća iz cijele Hrvatske da bi ponovo vidjeli, čuli i pozdravili Svetoga Oca. Vodili su ih crkveni velikodostojnici na čelu s kardinalom Franjom Kuharićem, kojega je Papa prvoga poimence i pozdravio među hrvatskim biskupima. Hrvate je pozdravio na hrvatskom jeziku. Na samom je kraju, pak, Papa podijelio blagoslov: "Neka Bog blagoslovi meni predragu Sloveniju. Dragi Slovenci, Bog je s vama!" i dobio oduševljen pljesak i ovacije više od 100.000 nazočnih hodočasnika.

Sveti je Otac u Mariboru zaokružio svoj trodevni službeni i pastoralni posjet Republici Sloveniji, od 17. do 19. svibnja u cjelokupnom trajanju nešto duljem od 48 sati. Posjetio je sve tri slovenske biskupije: Ljubljansku, Koparsku i Mariborsku. Pri tom je, uz službene susrete s predsjednikom

Milanom Kučanom i premijerom Janezom Drnovšekom, te s crkvenim čelnicima i klerom, održao dvije svečane mise, na hipodromu Stožice kod Ljubljane u subotu i u zračnoj luci Slivnica kod Maribora u nedjelju, a svoj 76. rođendan, 18. svibnja, proslavio u nezaboravnome ozračju s mladima u Postojni.

GR Press

TAKO JE GOVORIO IVAN ANTUNOVIĆ...

1873. god.

Samosviest narodna to je život, koji prolazi sve žilice tiela čovječieg. Samosviest narodna to je živalj koji i najmanje zaškuljice svog narodnog tiela i duha prolazi, samosviest naroda to je silna sila prid kojim sve prepreke padaju, to je kriepost, prid kojom se sve neprijateljske snage uklanjaju i slobodan ulazak ostavljaju nabožnosti i svakovrstnim vrlinam; bez samosviesti je tielo i duh mrtvo.

Da ti se srce para žalostju, kad pomisliš na budućnost, kako će ti mili rod strmoglaviti u ponor, što ga mu opravljaju vlastiti sinovi.

Neima budućnost drugi narod, već samo onaj, koji je desnom crkvu a s lievom školu obljubio.

Smrt se približuje narodnom jeziku, kada mu se pritvaraju sva vrata, kuda se ulazi u dvoranu prosvjete i blagostanja.

Jubileji:

DAR IZ PROŠLOSTI KROZ DOKUMENTA I EKSPONATE

Ovih se dana u centru kulturnih zbivanja u našem gradu našla izložba otvorena u povodu jubileja stogodišnjice izgradnje crkve sv. Roka i sv. Jurja. Ova postavka predstavlja još jednu u nizu manifestacija kojima se ove godine obilježava značajni jubilej dvije katoličke župe u Subotici.

Izložba je postavljena u predvorju gradske kuće, a otvorio ju je vlč. Andrija Kopilović naglašavajući da se u postavci izlažu povjesna dokumenta i eksponati u povodu stote obljetnice izgradnje crkve sv. Roka i sv. Jurja. Upriličen je zatim prigodan program u kojem je izveden prikaz posvete crkve sv. Roka. Zborovi crkve sv. Roka i sv. Jurja otpjevali su pjesmu "Magnificat".

U čast ovog jubileja Mathias Molzer je napisao pjesmu "Psalmus", a koju je pri otvaranju izložbe sam autor osobno izrecitirao.

U svom pozdravnom govoru, vlč. Andrija Anišić, župnik crkve sv. Roka je rekao da je svaka građevina za sebe jedna priča koja ima prošlost, sadašnjost i budućnost. Tako i crkve sv. Roka i sv. Jurja imaju svoju priču koje datiraju od davne 1892. godine kada je tadašnja skupština grada sa gradonačelnikom Subotice Lazarom Mamužićem otpočela

njihovu gradnju. Gradnja ove dvije crkve završena je, rekao je vlč. Andrija Anišić, 1896. godine, tj. ravno prije 100 godina. Od

menta i eksponate. Ipak, najljepši dio priče obuhvata one ljude koji su u ove dvije crkve slavili Boga, Njemu se molili i klanjali, u njima mir i utjehu tražili.

Župnik crkve sv. Jurja vlč. Dabai István naglasio je da je izložba realizirana dobrotvornim radom svih koji su učestvovali u istraživanju i njenom postojanju. Rekao je da izgradnja ovih dviju crkvi ima veliki značaj za širenje i njegovanje vjere, a sam grad je dobio dvije građevine neprocjenjive vrijednosti. Znakovito je, rekao je vlč. Dabai, da danas nakon 100 godina stojimo na istom mjestu na kojem je odlučeno o gradnji crkve sv. Jurja i sv. Roka. Grad je gradio ove crkve, ali se stanovništvo mnogo čega odricalo da bi potpomoglo ovu izgradnju. Na ovaj način su naši preci uklesali ovu svoju ljubav u crkvene građevine koje i danas stoje, naglasio je vlč. Dabai. Nadalje, ne pruža se svakom prilika, za mogućnost istra-

živanja i učestvovanja u otkrivanju povijesnih tajni, kao što se nama, nakon stotinu godina pružila, naglasio je vlč. Dabai. Za postavljanje ove izložbe bili su neophodni stručni ljudi koji su znali odabrati prava dokumenta i rekonstruisati događaje vezane za gradnju ovih građevina. Oba župnika su se zahvalila gradskom poglavarstvu na ustupljenom prostoru.

tada ove dvije crkve, koje su ukras našega grada, pričaju svoju priču, a ona je i danas nedoručena. Za ljepšu budućnost i ljepša poglavlja ovih građevina odgovorni su oni kojima one najviše služe: vjernici župa sv. Jurja i sv. Roka, grad Subotica kao i država u kojoj su ove crkve evidentirane kao spomenici kulture. Izložba je odraz dijelova ove priče pretočene u doku-

Sama postavka sadržana je u dva dijela. Jedan dio prikazuje dokumenta o izgradnji i eksponate crkve sv. Roka, a drugi dio, crkve sv. Jurja, čineći jednu dobro osmišljenu cjelinu. Na samom početku izložbe nalaze se podaci o širini i dužini, te visini građevina, visini tornjeva, o mogućem broju prijema vjernika za obje crkve građene u neogotskom stilu.

Dokumenta koja slijede su izložena kronološki, obrađujući sam događaj izgradnje, od određivanja lokacije crkvi, plana uređenja prostora oko njih, tlocrte, dijelova projekta, pa sve do odluke o izgradnji i raspisivanju natječaja za izvođenje radova. Postavka prikazuje prateću dokumentaciju kod izgradnje, izmjene i prepiske tijekom gradnje, mišljenja i konstatacije nadzornog organa i izvođača, te konačan obračun izvršenih radova. Ovaj niz dokumenata znalački je protkan eksponatima koji su svojevremeno služili pri vršenju crkvene službe, ili pak govore o vjerskom životu. U sakupljanju eksponata župnicima su pomogli i vjernici župa. Tako je u dijelu crkve sv. Roka izložena slika župnika Mokossay Mátyasa koji je blagoslovio crkvu sv. Roka, svilena zastava Križarskog bratstva ove župe, Kanonske ploče, tabla za privilegirani oltar, Svetiljka za pričest bolesnicima, svilena zastava sa likom Svetog Roka, zaštitnika župe, svijećnjaci, dio pričesne ograde, te fotografije koje svjedoče o životu vjernika u župi. Crkva Sv. Jurja je također izložila brojne eksponate: staru kadionicu, stari mehanizam sata

iz tornja crkve, dijelove propovjedaonice od rezbarenog drveta, staru napravu za pečenje hostija, prikaz Boga Oca sa propovjedaonice od rezbarenog drveta, vezenu svilenu traku sa likom Svetog Jurja zaštitnika župe, vječno svjetlo, te sliku župnika Paje Kujundžića, dok brojne fotografije prikazuju život vjernika u vrijeme ovog jubileja.

U postavci su izloženi čak i dijelovi otpalog crijepa, opeke i ornamentike sa fasade koji ujedno upozoravaju i govore o potrebi hitne restauracije pojedinih dijelova ovih crkvi načetih zubom vremena.

Iako postavka paralelno prikazuje dokumenta o izgradnji i eksponate crkve Sv. Jurja i Sv. Roka, izložba odiše zajedništvom i bliskošću dviju župa. Da bi se izložba realizirala, istraživanje povijesnih dokumenata su vršili Palásthy Lenke i Sándor Molzer. Na postavljanju i osmišljavanju izložbe osobno su radili vlč. Andrija Anišić, vlč. Dabai István, vlč. Andrija Kopilović, Čeliković Katarina, Sándor Molzer, Palásthy Lenke i s. Silvana Milan, dok je Ante Rudinski ilustrirao plakat, te dijelove izložbe.

Ova postavka je mnogima omogućila pogled iz sadašnjosti u daleku prošlost, ukazujući na neka prošla vremena i ljude koji su za sobom, baš nama, ostavili svoja velika djela. U to ime nastojmo sačuvati naslijeđeno, obnavljajući svojom rukom ta djela, kako bi oživotvorena i obnovljena mogla sačekati neki naredni jubilej.

Lidija Molzer

Nove knjige:

“SLAVA BOŽJA” Katolički molitvenik i pjesmarica

Pred uskršnje blagdane izišao je iz tiska katolički molitvenik i pjesmarica “Slava Božja” u izdanju Instituta “Ivan Antunović” iz Subotice. Autor molitvenika je Stjepan Beretić, a kako sam autor ističe, rađen je po uzoru na prvo izdanje “Slave Božje” izdato daleke 1902. godine. Djelo je prvog biskupa Bačke apostolske administrature msgr. Lajče Budanovića.

Katolički molitvenik i pjesmarica “Slava Božja” sadrži molitve, sakramente, crkvenu godinu sa svetkovinama, pobožnosti, štovanje svetih... Cio molitvenik je protkan obiljem psalama, dok drugi dio “Slave Božje” sadrži bogatu pjesmaricu liturgijskih i duhovnih pjesama, kao i šansona.

Od nedavna je dostupan svakom katoličkom vjerniku, kao pouzdan i vrijedan savjetnik pri iskušenjima. Isto tako je nezamjenljiv u svim životnim radostima.

Ovo izdanje novog molitvenika sa starim imenom, nastavlja bogatu kršćansku tradiciju.

S. M.

Donacija dr. Vinka Perčića

SUBOTICI S LJUBAVLJU

U nedjelju 5. svibnja otvorena je u Subotici nova likovna galerija u ulici Maksima Gorkog 22. Riječ je o realizaciji ugovora o donaciji dr. Vinka Perčića liječnika hrvatskog podrijetla iz Subotice i Skupštine Općine Subotica potpisanog 21. studenog 1989. godine. Donator je svom rodnom gradu poklonio dio svoje kolekcije likovnih radova čiji su autori ovdašnji umjetnici, kao i dio svoje kuće, u svrhu izložbenog prostora. Želja donatora je također bila da općina otkupi cijelu kuću u kojoj bi se pored očuvane kolekcije našla izložena djela i drugih lokalnih autora.

Dr. Vinko Perčić je bio priznati liječnik, a kolekcionarstvom se bavio još od mladih dana. Tijekom svojeg obrazovanja i vršenja liječničke prakse u zemlji a pogotovu u inozemstvu, on je pasionirano sakupljao umjetnine, među kojima su se pored lokalnih autora našla djela akademskih umjetnika kao što su Albrecht Dürer, Rembrandt, Manet, Edgar Degas, Toulouse Lautrec...

Ne zna se pouzdano kako je sakupljena ova velika kolekcija umjetnina dr. Vinka Perčića, ali je ona zasigurno najbogatija od svih zbirki ovdašnjih kolekcionara. Sastojala se od zbirke njegovih portreta, suvremenih jugoslavenskih umjetnika, zavičajne zbirke, zbirke suvremenih mađarskih slikara, te vrlo vrijedne zbirke značajnih europskih autora. Najstarije djelo u zbirci je bio bakrorez iz 1513. godine autora Albrechta Dürera, "Sveti Petar i Ivan na vratima Hrama".

Sve što je dr. Vinko Perčić tijekom svog života sakupio ostavio je svom rodnom gradu, ali isto tako je htio da ta zbirka bude izložena i dostupna građanima. Manje je poznato da nitko u vrijeme darivanja zavičajne zbirke nije ozbiljno shvatio ovu njegovu želju te je zbirka više godina bila nedostupna javnosti. Što se tiče ostalih djela iz njegove zbirke, te da bi se ove vrijedne umjetnine sačuvale od propadanja, dr. Vinko Perčić je 288 djela srpnja 1988. godine darivao izložbenom prostoru muzejskog centra u Zagrebu gdje je upriličena izložba pod nazivom Umjetnine iz donacije dr. Vinka Perčića. Ovu zbirku karakterizira velika kompleksnost, trajne je vrijednosti a čini svojevrstu likovnu građu za značajne studije, istraživanja i izložbe. Mnogi su zbog ovoga negodovali, ali činjenica je da dar koji je dr. Perčić ponudio svom rodnom gradu u to vrijeme nije adekvatno prihvaćen.

"Priznajem, da svoje umjetnine neizmjereno volim i da mi one život i utjehu znače. Nisam tako davno otišao u mirovinu, ali već osjećam kako sve upornije veo zaborava pokriva mnoge moje nekadašnje aktivnosti" napisao je dr. Vinko Perčić u svojoj biografiji.

U Subotici je ostalo više od 400 djela ovdašnjih likovnih umjetnika: Ivana Balaževića, Jelene Čović, Hangya Andrasa, Hodi Geze, Horvatski Marka, Zlatka Price, Stipana Gabrića, Petra Lubarde, Milana Konjovića

i još mnogih drugih, koji danas čine zavičajnu zbirku umjetničkih djela donacije dr. Vinka Perčića. U novootvorenoj galeriji izloženo je oko 130 djela.

"Pružajući gostoprimstvo i mojoj kolekciji, ispunili su moju dugogodišnju želju da najdraži plod mojih dugogodišnjih kolekcijskih preokupacija prikažu našoj stručnoj i široj javnosti. Moja radost i zadovoljstvo biće potpuni ako posjetioци ove likovne manifestacije, razgledajući pojedine slike, budu doživljavali njihovu ljepotu i draž sa zadovoljstvom i užitkom kao što sam ih ja doživljavao nabavljajući ih za moju kolekciju" bila je poruka dr. Vinka Perčića zagrebačkoj javnosti pri otvaranju izložbe "Umjetnine iz donacije dr. Vinka Perčića", a zasigurno bi pasionirani kolekcionar sa sličnim riječima i sa ne manje skrivenom radošću danas popratio otvaranje galerije umjetnina zavičajne zbirke u Subotici.

Umjesto toga na mramornoj ploči je ispisana njegova, za života neostvarena želja: "Ovu zavičajnu galeriju darujem sa velikom ljubavi svom rodnom gradu Subotici. Zavičajnom galerijom želim sačuvati sjećanje na grad Suboticu, gdje sam se rodio i proživio svoju mladost, kao i najaktivnije zrele godine svog življenja i tijekom vremenskog perioda od pola stoljeća oboljele liječio."

Lidija Molzer

ANTE JAKŠIĆ (1912. - 1987.)

PJESNIK SVOGA ZAVIČAJA

Ante Jakšić (rođen 22. IV 1912. u Bačkom Bregu) najveći je šokački pjesnik i književnik te jedan od najplodnijih stvaralaca u sveukupnoj hrvatskoj književnosti.

Umjetničko stvaralaštvo nekog pjesnika i književnika čini jednu cjelinu pa nije dobro dijeliti i cijepati ga na pojedine dijelove, ali u jednom prikazu nije moguće obuhvatiti tu veliku cjelinu, nego moramo uzeti samo jedan tematski dio.

Ovom prilikom prikazat ću Antu Jakšića samo kao pjesnika svoga zavičaja, jer su te njegove pjesme objavljene davno i većinom su nepoznate široj hrvatskoj kulturnoj javnosti.

Svaki čovjek u svom životu ima dva odsudna momenta. To je početak života, koji je vezan za rođenje, te kraj života koji nastupa smrću.

Početak života vezan je za zavičaj gdje su primljeni prvi dojmovi u djetinjstvu i prvi doživljaji koji prerastaju u neizbrisivu i neraskidivu ljubav prema rodnom mjestu.

Što čovjek više osjeća da se približava kraj životne staze, to se s većom sjetom i radošću sjeća svoga zavičaja. Ako ga je životni put odveo daleko od rodnog kraja, želi se vratiti k njemu i u njemu pronaći konačni i vječni počinak.

Bački Breg ili kako stari Šokci kažu Bereg, kao rodno mjesto Ante Jakšića zauzima veoma važno mjesto u njegovu književnom stvaralaštvu. Osim lijepih opisa svoga rodnog sela, Ante Jakšić je velikom ljubavlju opisao svoje drage Šokce, a osobito su mu dragi likovi oca, majke, djeda i bake.

Pjesnika je životni put veoma rano odveo daleko od zavičaja, ali on ga nije nikada zaboravio.

Dok je išao ulicama kojeg dalekog grada, u duhu se vraćao i mislio na svoj rodni kraj. U mašti je vidio svoje drage seljane, vidio je na bereškim njivama orače, sijače i žeteoce kako ustrajno rade na svojim poljima.

Zato iskreno priznaje da je trajno vezan sa svojim zavičajem pa kaže:

Nema dana da se u meni zavičaj ne budi
i da mi se žito obasjana polja ne jave.
Pozdravljam ga po oblacima što u daljini plove
i pomalo tugujem i šutim iz prikrajka.

* * *

Svi smo se davno razišli na sve četiri strane
i zavičaju vraća me samo još molitva smjerna.
(Grančica masline, Subotička Danica,
kalendar za 1986.)

Zbog toga se Ante Jakšić, kad je mogao, uvijek vraćao u svoj Bereg da se duševno odmori i nadiše zraka rodnog kraja i tako ojača ljubav prema svima koji su mu bliski i dragi.

Posljednja želja mu je ispunjena: nakon smrti u Zagrebu 30. XI 1987. godine, sahranjen je 4. XII uz najveće počasti na seoskom groblju svoga rodnog Berega.

Toga dana u 14 sati u župnoj crkvi bila je sv. Misa zadušnica koju je pokazao subotički biskup Matija Zvekanović u koncelecijaciji više svećenika. Biskup je predvodio i pogrebne obrede pa je Ante do svog vječnog počinka ispraćen od seljana i prijatelja, pozdravljen oproštajnim govorima. Počiva pored svoje drage mame Klare i sestre Eve.

Tako je konačno i trajno potvrđena njegova ljubav prema zavičaju koju stalno susrećemo u njegovim proznim i poetskim djelima.

U svom romanu "Šana se udaje" (Subotičke novine 1939 -1940, Zagreb 1943. i 1980) A. Jakšić je dao lijep opis panorame Bačkog Brega kako nitko ranije nije učinio. U ovom i drugim svojim romanima osim ljepote narodnih običaja i narodnih svečanosti, pisac je uočio velike društvene probleme koji razaraju narodni život njegova sela. Seljani su zavidni i pakosni jedni prema drugima. Bolje stojeći potcjenjuju i ucjenjuju siromašnije i dodvoravaju se nosiocima vlasti i režima. Veličina imanja i novac postali su mjerilo moći i ugleda ljudi u selu. Ali njive Šokacca sve su manje i atar Bačkog Brega se smanjuje, a atar susjednog njemačkog sela Koluta je sve veći.

Stari Šokci tu nesreću bolno proživljavaju, a tugu svoga djeda A. Jakšić je opisao u pjesmi "Vinograd". Dok strari djed sa svojim unukom sjedi u vinogradu, koji saki dan njeguje i poznaje svaki čokot, najednom mu se nabra čelo s bolom na licu, a glas mu se rastuži:

Ta ravna polja, salaši i vode
i Bogom dane obilate paše,
taj narod, koji o svom trudu živi,
sve je to nekad bilo samo naše!

A onda glas mu polako se snizi
ko da mu tuga u misao uđe,
a ja ga pitam "A kako je danas?"
A on mi reče: "Sve je skoro tuđe!"
(odlomak, Vinograd, Klasje naših ravni,
Zagreb, 1943.1. br.)

U toj ekonomskoj krizi prije drugog svjetskog rata bački Šokci su izgubili utakmicu, ali pisac se ne upušta u političke probleme, nego svu krivicu baca na moralnu stranu. Šokci u Bregu propadaju zbog nerada, pijanstva i razbacivanja novca.

Ti su problemi izraženi u proznim djelima Ante Jakšića, ali u pjesmama dao je lijepu pjesničku sliku druge, ljepše strane života. U brojnim svojim pjesmama sjeća se blagih uspomena iz svoga sela gdje je doživio prve radosti djetinjstva i mladosti. S radošću se sjeća svoga sela i svojih seljana. tako su nastale njegove pjesme o idiličnoj ljepoti sela koje se smirilo oko stare crkve na brijegu. Ona bdije nad selom i vidi se iz daljine. Stari toranj je pjesnika ispraćao na odlasku, a pozdravljao na povratku u svoj rodni kraj.

U svom rodnom selu među najbližima liječio je rane koje je nosio na srci dok je lutao svijetom tražeći sreću. Umoran našao je utjehu u svom selu:

I glava moja da se opet spusti
na krilo majci smirenije i tiše,
jer snove svoje u svijetu ne nađoh,
a zvijezde već ne svijetle više.
(Odlomak, Seoce, Klasje naših ravni,
Zagreb, 1942. 1. br.).

Pjesnik vidi da su njegovi seljani neraskidivom ljubavlju vezani za svoju zemlju koja je izvor stalnog i uvijek novog života.

Orač, dok ide za plugom uzoranom brazdom, sa svojom zemljom razgovara i kao da čuje njene poruke i izraze međusobne ljubavi i povezanosti. Seljak osjeća da je iskonski vezan za zemlju koja je dio njegova bića. Dok ide po uzoranim brazdama, on prisluškuje i čini mu se da čuje pjesmu zemlje koja je njemu upućena. Zato joj s ljubavlju uzvraća:

Zemljo, ti majko života i snage,
U času toplog i blaženog zrenja,
Kroz tebe motrim radost djece drage
I velik život novih pokoljenja,

Jer ti si izvor naše skromne sreće,
Sestra što nas blago miluje i tepa,
Ti si beskrajno velika i lijepa. (odlomak)
(Seljak prisluškuje pjesmu zemlje,
Subotička Danica, kalendar za 1934.)

Dok sijač baca svojoj zemlji pšenično sjeme kao dar, uvije se nada da će od nje dobiti bogato uzdarje. Sijač ide po svojoj njivi vođen ljubavlju:

On gleda nebo i sve brže kroči,
sve više mu je svaka brazda draga.
Jutarnjeg sunca pune su mu oči
i vraća mu se pritajena snaga.

I on ugleda već ovoga časa
gdje mlado klasje poljem se talasa.
(odlomak, Sijač, Subotička Danica, kalendar za 1984.)

Žetva je na selu uvijek bila najveći i najteži posao, ali je obavljan s najvećom ljubavlju i radošću, jer žito je izvor i sigurnost života. Kruh naš svagdašnji. Zbog toga je na selu posebno naglašen kult prema žitu, jer žito je simbol života. Zato žetelac, dok kosi žito, široko zahvaćajući kosom, kao da čuje zov klasova uz pjesmu ševe, a oblaci u visini plove:

I djed maše. Znoj mu prsa kvasi.
Na njegovoj kosi sunce jače blista.
Nižu se vedri, uzvišeni časi,
budi se radost velika i čista.

I djed maše. Briga je sve manja.
Klas svaki pred njim njiše se i klanja. (odlomak)
(Kosidba, Subotička Danica, kalendar za 1984.)

Kad je Ante Jakšić bio svjedok te velike ljubavi seljana prema svojim njivama i sam je želio dati izraz svoje ljubavi prema toj dragoj zemlji gdje se rodio i gdje je došao među svoje najbliže da s njima podijeli sreću i radost života.

Tako je nastala Antina veličanstvena apoteoza rodnoga kraja, rodnoga zavičaja u poletnim stihovima:

Blagoslovljena da je ova zemlja
gdje sam došao na sunce
među ljude.

Blagoslovljena ova kuća stara
gdje sam prvi put osjetio majčinu ruku
i prve radosti
kad se nejaka krila bude.

I kao da se zavjetuje, pjesnik obećaje trajnu ljubav prema rodnom kraju i sam sebe pita:
Zar bih mogao zaboraviti
ove ljude na zlatnim našim poljima,
ovaj jezik narodni,
ove pjesme vesele,
ove pjesme šokačke.

Bela Gabrić
-nastavit će se -

Iz kulturne baštine:

MATEJ PREPREK

Ove se godine navršava 140-a obljetnica rođenja Mateja Prepreka, oca skladatelja Stanislava Prepreka, koji je svojim životom i radom zaslužio da ga ne zaboravimo.

Matej Preprek se rodio 7. rujna 1856. u staroj petrovaradinskoj hrvatskoj obitelji, u Rokovom Dolu ili Novom Majuru, u kući svog oca vinogradara, uglednog građanina, gradskog vijećnika i vrlo dobrog pjevača, koja se nalazila preko puta crkve sv. Roka koji je imao i klavir.

Osnovnu školu završio je u Novom Majuru na hrvatskom nastavnom jeziku, a trivijalnu u gradu Petrovaradinu na njemačkom jeziku, jer je tada službeni jezik u Vojnoj Krajini bio njemački.

Pošto se iz materijalnih razloga nije mogao školovati u gimnaziji, polazio je 1868/69. privatni učiteljski tečaj. To je bila neka vrsta priprave za učiteljsku službu. Tijekom svog školovanja učio je i sviranje klavira.

Nakon očeve smrti živio je s majkom četiri godine, do njene smrti i kroz to vrijeme marljivo vježbao orgulje. Učitelj orgulja bio mu je župnik crkve sv. Roka Mijo Adamović, vrstan poznavatelj toga glazbala. Matej je dobro napredovao i uvijek s velikom pažnjom slušao i promatrao sviranje svog učitelja. Župnik Adamović često je znao reći: "Sve si mi ukrao ispod prstiju".

Na nagovor tadašnjeg gradskog župnika Ilije Okrugića, našeg poznatog pjesnika i književnika, preuzima 1877. orguljašku službu u tvrđavnoj župnoj crkvi sv. Jurja mučenika u Petrovaradinu.

Tako je stjecajem okolnosti postao sudinikom Okrugićevog kulturnog kruga kojem je, između ostalih, pripadao i novosadski grko-

katolički prota Jovan Hranilović, također poznati pjesnik. Matej je imao čast da te godine prvi puta u petrovaradinu pjeva i svira Okrugićeve božićne popijevke na njemačkom jeziku. Te su se popijevke nešto kasnije pjevale i na hrvatskom. Tijekom orguljanja upoznao je i ostale okrugićeve crkvene popjevke koje je mnogo kasnije pjevao svom sinu Stanislavu, skladatelju, da bi ostale zabilježene u izvornom obliku.

Sin Stanislav ih je harmonizirao uz moju tehničku pomoć i objavio zahvaljujući materijalnoj pomoći dra Jerka Matoša. Tiskane su 1981. s odobrenjem crkvenih vlasti pod naslovom "Ilija Okrugić, Crkvene pjesme". Još prije orguljaške službe u crkvi sv. Jurja, a onda, usporedno s njom, svirao je i u crkvi Majke Božje Snježne na tekojama.

Zbog dosta slabog tjelesnog ustroja Mateju nije prijao ratarski posao, kakogod ga je štovao, pa je tražio način da lakše zarađuje svagdanji kruh. Tadašnji iriški župnik pozvao ga je da preuzme mjesto učitelja u maradiku. To nije prihvatio, jer su tamo većinom bili Mađari čiji jezik nije znao. Posredstvom petrovaradinskog gradonačelnika Josipa Hanela primljen je u zbor financijalne straže i 23. studenog 1880. položio prisegu. Za nekoliko dana nastupio je u službu u Srijemskoj Mitrovici. U ono vrijeme je ta služba bila cijenjena tako da je u njoj bilo službenika i s položenom velikom maturom. Ali time je ujedno započela i Matejeva odisejada ili bolje rečeno lutanje poput ahasvera. Naime, tijekom 33-godišnje službe selio se 27 puta i 10 godina čekao na dozvolu za brak. Sve to su bila ozbiljna iskušenja koja je prevladao svojom živom i vedrom naravi i predanim radom. Dobivši

konačno dozvolu, vjenčao se 1897. s Karolinom Exler iz Čerevića. Umirovljen je 1913. u Srijemskoj Mitrovici.

Prije odlaska u financijalnu službu osnovao je u petrovaradinu 1877. svoj muški pjevački zbor kojem je ujedno bio i zborovođa. Osim ovog zbora postojala je i pjevačka družba koju je sastavio Toma Jakobac. On je bio odličan tenor pa je svojevremeno pri jednoj u Zagrebu pjevao uz pratnju vojne glazbe solo partiju u Zajčevom zboru - "U boj, u boj". Kad je Matej 1880. napustio Petrovaradin, oba zbora su se sjedinila iste godine u jedan pod nazivom Hrvatsko pjevačko društvo Neven.

Znatno ranije nabavio je Matej lijep i kvalitetan harmonij kojim se kasnije služio i njegov sin. Sada se ovaj harmonij nalazi u tvrđavnoj crkvi sv. Jurja gdje je prenijet po sinovljevoj želji.

Treba istaknuti da je za vrijeme Matejevog službovanja u Čereviću od 1905. do 1909. djelovao vrlo zaslužni kulturni krug. Pripadali su mu agilni i liberalni župnik Antun Bogetić, koji je Mateja vjenčao, učitelj i skladatelj Franjo Štefanović, tvorac dječje opere, kapelan Matija Vidinović, osobni ispovjednik biskupa J. J. Strossmayera, ekonom dobara Chotek inženjer Žitni, ravnatelj tamburaškog zbora Mirko Išgum, kasnije učitelj, Cvjetko Romić i Matej Preprek. Tada su osobito dobro radili i odgojno djelovali hrvatska čitaonica, odbor zabavnog društva i pjevački zbor pa je bilo zabavnih priredaba i izleta s raznolikim rasporedom.

Duro Rajković

nastavit će se...

GRADNJA DANAŠNJE GOLUBINAČKE CRKVE

Posredovanjem biskupa Strossmayera u travnju 1888. godine nabavljena je i slika sv. Jurja mučenika, zaštitinika župe iz đakovačke župne crkve, za 50 forinti, koju je u Golubince dostavio tadašnji đakovački župnik i dekan dr. Anđelko Voršak, kasnije kanonik Njegove svetosti pape Lava XIII i Strossmayerov nasljednik.

U rujnu 1888. godine, uz djelomično otplaćivanje duga, postavljena je i propovijedaonica za 200 forinti, koju je na zadovoljstvo župljana načinio

Alfred Johnson, pozlatar iz Novog Sada.

Godina 1888. je za golubinačku župu posebno značajna, a napose za golubinačku filijalu Staru Pazovu u kojoj je bilo 250 katolika, a koji do tada nisu imali u mjestu prostora gdje bi s vremenom podigli kapelu ili crkvicu za svoje duhovne potrebe. Te godine poklonila je Visoka kraljevska zemaljska vlada u Zagrebu za bana Khuena Hedervarija u centru Stare Pazove na najljepšem mjestu", prostor od 77 ari, a poreznik, kao vladin

izašlanik u Zemunu, ju je predao u posjed katoličkoj općini St. Pazova, što su katolici s najvećim veseljem i zahvalnošću primili.

St. pazovački katolici podigli su 29. VII 1888. godine križ na dobivenom zemljištu, kojeg je istog dana blagoslovio upravitelj župe, s dozvolom Ordinarijata, od 16. V 1888. godine br. 477, "uz prisustvo mnogobrojnog općinstva". Tom prigodom, pod križem su krštene dvojke, Dragutin i Marija, djeca Dragutina Licbek, kovača, i Josipe rođ. Lavadić.

Marko Kljajić

VOX POPULI

IZ MOG UGLA

Pratio sam rad gradske Skupštine 29. o4 1996. sa balkona u svojstvu građanina. Izdržao sam na sednici od početka do kraja. Razmatralo se jako puno tačaka iako se bar petnaestak moglo svesti pod jednu tačku. Moja je sreća što sam prisustvovao ovoj sednici, jer do danas nisam mogao niti slutiti da sam - da smo privilegovani građani mi koji imamo centralno grejanje. Toliko smo privilegovani, po rečima nekih odbornika, da skoro počinjemo biti krivi što je ugalj skup, a pšenica jeftina. Alal vera, gospodo odbornici. Ja plaćam 140,00 dinara mesečno za ovu moju privilegiju, a gde su još ostale mesečne obaveze.

Kod rasprave o uređivačkoj politici Radio Subotice, zapalo mi je za oči neizlazak onih odbornika za govornicu, koji bi morali svaki put uporno izlaziti i ponavljati svoj zahtev za ispravkom nepravde. Žalosno je i jadno, ako se zna da u Subotici živi

približno 15% Srba, 20% Hrvata, 55% Mađara i ostalih, a na lokalnom radiu postoje samo redakcije za Srbe i Mađare. Ako se na natpisnoj tabli Gradske kuće nalaze natpisi na tri jezika, srpskom, hrvatskom i mađarskom, zašto, gospodo odbornici, nema i tri redakcije na našem radiu. Uvođenje treće redakcije treba uporno zahtevati, sve dok neko ne pukne od jada. Ovde stavljam primedbu odbornicima zbog vođenja neprincipijelne politike po ovom pitanju.

Šokiran sam tvrdnjom "goluba" Bajića da on na svom imenu nema upisano vlasništvo za kupljen poslovni prostor, kako su na sednici tvrdili neki odbornici, jer isti nije kupio on - Bajić, već kako sam potvrđuje, firma čiji je on vlasnik i direktor. Nije šija, nego vrat. Još je on uvređen i traži izvinjenje za skupštinskom govornicom. Kojeg li paradoksa! Razmišljam da bi dobro bilo kad bi Opština mogla svima nama po nekakvim smešnim cenama prodati neku svoju nekretninu, da i mi, obični građani, nešto ušičarimo, ili barem

onima koji nemaju krov nad glavom. Ali oni, tj. mi, nismo ni odbornici, a kamoli šefovi odborničkih grupa.

Što se tiče diskusije o raznim samodoprinosa, sve su prilike da se vraćamo u stara komitetska vremena. Slušajući pojedine odbornike kako se zalažu za tržišno privređivanje, a ujedno se zalažu i za samodoprinosa, čini mi se da je tu neko "pomešao lončice". Gde se to, gospodo, u tržišnim privredama raspisuje samodoprinosa? U tržišnoj privredi nije potrebno raspisivati samodoprinosa koji sa sobom donosi i pokušaje malverzacija, već za sve što se gradi za opšte dobro, treba raspisivati konkurse. Neopravdano je da se javnim komunalnim preduzećima od strane Skupštine potvrđuje povećanje cena usluga, a da se uz to plaća i samodoprinosa. Drugo, ne sme se nečija nesposobnost u privređivanju i rukovođenju prebaciti na leđa naroda.

Toliko sa ove sednice Skupštine. Čujemo se naredni put.

Miloš Vasiljević

GLAS RAVNICE - Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini - urednik: Lidija Molzer, Uređivački savjet: Lazar Merковиć, Milivoj Prčić, Marko Kljajić, Stipan Bošnjak, Stipan Knezi, Ivo Kujundžić, Izdaje: DSHV, 24000 Subotica, I. Milutinovića 31., tel & fax: 51-348; ž. r.: 46600-603-4-3338 SPP Subotica, HRID Subotica, List je registriran kod Ministarstva za informacije Republike Srbije pod brojem 2087. Glas Ravnice izlazi mjesečno. Tisak studio „Bravo“, Braće Majera 43/a, 24000 Subotica

ŠTA DA VAM KAŽEM

Toliko tog se natrpalo u, što bi Madžari kazli, u hatižak, da ne znam odkaleg da počmem. Znam da bi vam tribo kazti štogod veselo i orabrujuće, al kako da vas uveselim i orabrim, kad ni sam ne znadem kako da izađem na kraj sa životom. Svi misle, da onaj koji ima vrimena pisat, (odmoren mozak) nema niki drugi briga. Ta ni meni ne padaju pečene ševe s neba, kamol pripelice jel jerebice. Pa joped, moram vam kazti štogod veselo. Biće dinara i dinara, al vi joped, čuvajte dojče marke. Tribaće vam i to neće bit ni dugačkog. Baš koji dan bio mi Albe. Kaže, čuvo je na televizoru, da štogod bubunjaju protiv dida Abrahama, što bi kazli, Avrama. Čim sam to čuvo, oladio sam se, pa skoro izružio Albu, da širi dezinformacije i laži, jel tako šta pametan čovik ne smi ni pomisliti, a kamol kazti. Ako se sićate, tako je prošo onaj fini i pametni čovik, Marković? Stvarno nam tio dobro, da počmemo živit ko svit, a ne ko marva, koja se naždere, a po potribi šalje i na klanje.

- Šta je falilo Markoviću i njegovom programu!? - skoro dreknem na Albu.

- Kako šta? Pa bio je okoreni ustaša, a znaš kako oni prolaze u SR politiki.

- Prvo, ne kaže se okoreni, neg, okoreli, a drugo, on je bio pametniji od cile Skupštine, pa i šire. To što se nije uklapo u dnevnu politiku, nema nikake veze sa gazdovanjem. A šta kažeš na Panića?

- Hm, pa on valjdar nije bio ustaša, al bio je okoreni Jenki, što bi kazli Amer. Sićаш se šta su nam pripovidali partizani posli rata:

“Više volim rusko g... neg američku tortu”. E pa sad, ko jesapim, dobiješ ono šta voliš, a ko šta ima, to ti i mož dati.

- Pa dobro, zašto su ondak i zvali tog kauboja, kad već više vole rusko? Šta nisu zvali Korbačova jel koga drugog.

- Kako nisu? Ta ne sićаш se koliko ji samo bilo. Sve niki generali, pa Živinovski, ta da ti ne pripovidam. No valjda im dosadilo plaćat put i pune alove, a ovi su ostavljali samo ono što se voli.

- Da nisi ti malo pritiro. Ipak je to bila moralna podrška. Sićаш se samo onog Rusa, ta i televizor ga prinosijo, što je štrajkovo gladom. Kažu da je taj Rujo postio više neg sirotinja korizmom.

- Kad je kogod vo, za njega je samo jaram. Pa jel si ti tog Ruju vidio? Zabrijan i punačak, ko bravac u adventu. Ko posti, Albe moj taj ti je zakikan, ko prasici u proliće, kad nestane kuruza, a zelen još ne prispije.

- Pa, čini misker, tu si u pravu. A zašto sad dida Abrahama oće da odvijaju?

- Ako je to već televizor kazo, a znaš u čijim je rukama, ondak će mu oni našiti i prikrpiti grijova i grijova. Pa mož biti i to: nije se ispovidio i pričestio za Uskrs. Neg znaš šta ću ti ja kazt: da bog da slago, al, bliže se izbori, a novaca triba. Cankcije, kobajage skinute, al očin, to je još daleko. Triba rišit Kosovo, Sandžak, pa valjdari i nas u Vojvodini, da ne bidnemo samo krava muzara, koju tuku slabo rane, stalno muzu i da ne kažem šta još. Pa sad vidiš, ovi koji dekaju zemlju i narod, oće i kandžiju, koja je u dide. Ta ne samo kandžija već i kajase i to one od štampanja

novaca. Tili do duše oni lipo z didom, al ovaj (ha dida ko dida) uzjogunio se pa ne da i Bog! Neda da se proizvode novci. Lipo njim kazo: trgujte, prodajite, kupujte, proizvodite sve i svašta, al novce nemojte proizvoditi. Ta na poslitku, lako je njemu to kazat, kad on i tako ne živi od ovi njegovi jadni dinarčića, već od kaubojski dolara, a što jeste, jeste, postojan je ko Sindelić! Ni ovi nisu kobilu sisali, pa da ga nogom u tur, već, prvo ga triba zeznit, pondak će to sam narod tražit da se vrati utabanom stazom Markovića, Panića, Čosića i da ne divanim dalje. Pa ako se posli narod bunijo što je gladan, e vlast tu nije kriva. Narod je tako tijo. Tako ti je to Albe moj. Novaca će biti ko blata, a toliko će i vridit.

Jevo, već unaprid vidim: Štampa i televizor viču; Avram upropastio državu! Svi relevantni forumi osuđuju Avrama. Avrame budi ono što jesi, američki plaćenik (penzijoner)!

S druge strane, vidim didu Abrahama, kako tužno kreće glavom i pakuje one njegove cvetere u kufer i zove taksi da ga odnese do Kelebijske granice. Mož i tu rđavo proc. Šta ako mu carinici zaplene cvetere, pod izgovorom da izvozi mast?

- Ta neće valjda do tog doć da ga odvijaju priko mora i to priko Madžarske, pa još i taksu da plati?

- E moj Albe. Pa ti još nikako da ubardaš, da danas dobro žive samo pljačkaši i političari, a to mu ga dode isto. A nas i dalje siluju ćirilicom.

- I šta sad!

- Gluv je kazo: čućemo, slip vidićemo.